

Izšla ob 4 zjutraj.
Stane mesečno 20.— Din
za inozemstvo 30.— „
neobvezno
Oglas po tarifu.
Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravišтво:
Ljubljana, Prošernova
ul. št. 54. Telef. št. 96.
Podružnici:
Maribor, Barvarska ul. 1.
Celje, Aleksandrova c.
Račun pri pošt. čekov.
savodu št. 11.842.

Ljubljana, 19. junija.
Ko je francoska vlada takozvane narodne večine pri volitvah doživela poraz, so naši klerikali radostno pozdravljali skorajšnji padeo Poincaréjevega kabineta. Veselje nemških listov je odmevalo tudi v «Slovencu». Vte- inoljite je bila seveda na zuna zelo enostavna. Poincaré je sovražnik mi- ru, on je šef ofenzivne Francije, ki s svojo politiko grozi zaplesti Evropo v nove konflikte. Njegov padeo je torej velik dobiček za pacifiistično misel. Natančno isto smo čitali v nemških li- stih. Toda Nemci in naši klerikali so enako lagali. Nemci so pozdravljali padeo Poincaréja ne iz pacifiističnih razlogov, temveč v upanju, da pride po nacionalni koaliciji na Francoskem na krmilo vlada, ki Nemcem ne bo več tako pazno gledala na prste in ki bo napram Nemčiji mnogo popustljivej- ša. Naši klerikali so se veselili Poin- caréjevega odhoda ne kot prijatelji miru (še vedno je bil klerikalizem prvi med vojnimi hujšakci), temveč v radističnem pričakovanju, da naša država pri francoskem levčarskem reži- mu ne bo imela trdne opore in da se bo francosko - jugoslovensko prijatel- stvo zrahljalo. Radičevi in Koroščevi ljudje so se že vnaprej veselili, da zgu- bi Jugoslavija svoje trdne zveze na za- padu in da bo vsled tega tudi njena notranja sila oslabiljena. Zdelo se jim je, da je po volilnem porazu sedanje francoske večine, tudi obstoj narodne koalicije v Jugoslaviji nemogoč.

Nemci in naši klerikali so se zmo- til. Niti ne misli novi francoski režim prekiniti politiko najpazljivejšo budno- sti napram Nemčiji, niti se Herriot in njegovi ne nameravajo odpovedati tra- dicionalnemu najožjemu prijateljstvu napram naši državi. Izkazalo se je še več. V Herriotov kabinet je vstopil kot minister vojne general Nollet, ki kot izvrsten poznavalec nemških raz- mer (bil je dolgo časa šef vojaške kon- trolne misije v Berlinu in Nemci ga ljuto sovražijo), zastopa misljenje, da se Nemčija tajno pripravlja na novo vojno ter že po svojem imenu označuje novo francosko vlado kot re- žim morda še večje opreznosti in v danem slučaju še oostreje odločnosti, nego je bila Poincaréjeva vlada.

Klerikalni veselje pa je bilo bridko razočarano. Pod Poincaréjem je med francosko državo in papčem zavla- do znosno stanje, obnovljeni so bili di- plomatski stiki z Vatikanom in rimska kurija se je pomirila z ločitvijo cerkve od države proti temu, da je francoska vlada napram cerkvi zvela skrajno tolerantno in popustljivo stališče. Ta mir je sedaj pri kraju. Herriot je v svoji programatični izjavi napovedal ukinitve poslanstva pri Vatikanu in strogo izvedbo zakona iz l. 1907, ki cerkvi in njenim ustanovam ne prizna- va nobenega javnega značaja in vse cerkveno premoženje proglasa za na- rodno svojino, izročajoč jo v upravo občin in civilnih oblasti.

Francoski narod je poleg italijan- skega najbolj čisto katoliški. Naši kle- rikali sedaj hitro razlagati novi kurz francoske cerkvene politike z nedo- statkom velike klerikalne stranke, češ, cerkev je na Francoskem pregranjena, «ker se francoski katoličani še do dan- es niso politično organizirali. To je seveda laž. Francoski katoličani (t. j. ogromna večina francoskega prebival- stva) so politično dobro organizirani — resnica je le ta, da je klerikalna stranka med njimi neznatna. Toda tudi francoska «SLS» obstoja in je celo mnogo simpatičnejša nego naša SLS, ker odkrito izpoveduje pravo bistvo klerikalizma reakcionarstvo in sovražnost napram kulturnemu in so- cialnemu napredku. Naravnost klasič- na za spoznavanje notranje pokvarje- nosti naših klerikalcev pa je «Sloven- ševa» razlaga, zakaj francoski katoli- čani odklanjajo klerikalizem. Glasilo ljubljanskega škofa dr. Jegliča, ki trdi o sebi, da je predvsem poklicano braniti interese katoliške cerkve, se nič ne sramuje proglasiti francoske katoličane in zlasti francoskega kme- ta za neprijatelje «katolištva», ker niso prijatelji klerikalizma! Pri tem je znano, da je verski občutek baš na Francoskem mnogo čistejši nego pri marsikaterem drugem narodu in da tudi ogromna večina francoske duhov- ščine ne mara hlapčevati klerikalizmu, ker smatra, da je vera nekaj drugega nego politična stranka.

Kakor pri nas klerikali proglašajo najpobožnejšega in resnično verskega Sloveka za Antikrista, če se noče udi- njati njihovi politiki, tako je sedaj «Slovenec» podlo poskusil izohiti kar ves francoski narod iz katoliške cerk- ve, ker ta narod ne dopušča, da bi po- litični desperati proglašali Boga za svojega »vztrajatelja».

Nevzdržna situacija

SKRNA POOSTRITEV MED VLADO IN OPOZICIJO. — EDINI IZ- HOD: NOVE VOLITVE.

Beograd, 19. junija, p. Napetost med vlado in opozicijo postaja vedno ostrejša. Vsi znaki kažejo, da je sedanje sta- nje nevzdržno in da bo treba novih volit- ev. Vlada je za to, da se čim prej raz- pišejo nove volitve. Potovanje Pašića na Bled pričakujejo vsi politični krogi z napetostjo, ker bo predsednik vlade poročal kroni o političnem položaju in zahteval volilni mandat. Jutri se vrne- ta z Bleda ministar dr. Ninčić in Svetozar Pribičević, nakar bo važna seja mi- nistrskega sveta, na kateri bodo storje- ni važni sklepi. Smatra se, da odpotuje Pašić v soboto na Bled.

Danes dopoldne se je vršila seja vlade, na kateri so ministri, ki so bili na agi- tacijskem potovanju, poročali o razpolo- ženju naroda. Ministrski svet se je po- tem bavil z notranjo situacijo, posebno pa z nelojalnim postopanjem in proti- ustavnim zadržanjem opozicije.

Beograd, 19. junija, p. Iz vladnih kro-

gov je dobil Vaš poročevalec te le infor- macije: Vlada ugotavlja, da opozicija tendencijsno prikazuje razne dogodke. Opozicija spletkari in celo vlači kralja v strankarske boje. Zlasti obsodbe vred- no je, da se opozicija obrača direktno na krono. Postopanje opozicije je ne- zaslišano, ker odkrito preči vladarju, kar nasprotuje ustavi. Vse postopanje opo- zicije gre za to, da se sistematično po- vzroča vznemirjenje med narodom in da se tako kaže inozemstvu, da vlada v Ju- goslaviji teror. Na ta način hoče opo- zicija onemogočiti vladi, da bi dobila vo- lilni mandat.

Beograd, 19. junija, p. Jutri odpotuje na Bled poslanec Šumenković, da se pri- toži pri kralju zaradi poslednjih dogo- kov v Strugi.

Beograd, 19. junija, p. Nocoj je od- potoval v Ljubljano vodja zemljorad- nikov Voja Lazić, kakor izjavlja sam, v zasebnih poslih.

Poslanske afere

KAJ SE JE ZGODILO POSL. MILETIČU IN ŠUMENKOVIČU. — KRA- LJA VLEČEJO V POLEMIKO. — NAMERE OPOZICIJE.

Beograd, 19. junija, p. Danes popoldne je sprejel ministrski predsednik Pašić zemljoradniške poslance Moskovljevića, Vujića, Sanka Miletića, Dimitrijevića in Vojo Lazića, ki so protestirali zaradi do- godkov v Rajli, kjer so pristali radikal- skega poslance Alekse Žujevića razbili zemljoradniški shod. Predsedniku vlade so poslanci predložili v tej stvari pismen protest. Protestirali so nadalje proti te- mu, da je za 23. t. m. v Mokrinu, kjer se vrši zemljoradniški shod, sklicano tudi zborovanje radikalne stranke in kakor tudi razvite zastave Srbov, ki je sklicala tjakaj celo zborovanje četnikov. Zemljoradniški poslanci so zahtevali od Pašića, naj jim da garancije, da ne pride do spo- pada med zemljoradniki in radikali. Pa- šić jim je odgovoril, da jim ne more dati zahtevanih garancij. Rekel je, naj se ob- reže v tej stvari na notranjega ministra. Poslanci so izjavili, da jim dr. Srškić ne- če dati takih jamstev, ker je to strankarska stvar. Zemljoradniki so izjavili, da je Pašić osebno odgovoren, ako bi radikali napadli zemljoradnike. Dostavili so: «To je v duhu Vašega bjelinskega progra- ma». Predsed. vlade je skočil pokone in je dejal, da tega ni nikoli rekel in da so listi njegovo izjavo potvrdili. Nastalo je prerekanje. Zemljoradniki so celo grozili, da se dejansko lotijo Pašića, ki je moral pozvoniti in dati po slugah odvesti zemljoradniške poslance.

Zemljoradniki so šli potem k predse- dniku skupštine Jovanoviću in so prote- stirali pri njem proti vladi in posebno proti Pašiću, ki da noče držati obljub glede zaštite njihovih ustavnih pravic. Jovanović jim je obljubil, da bo o tej stvar- i govoril s Pašićem in dr. Srškićem.

Kasneje so šli zemljoradniki še k no- tranjemu ministru in protestirali v ome- njeni zadevi tudi pri njem. Dr. Srškić jim je odgovoril, da bo predlagal na jutrišnji seji ministrskega sveta, da se odpovede, oziroma prepovede zborovanja v Mokrinu.

Zemljoradniški poslanci so nato odšli v zemljoradniški savez in imeli sejo, po kateri so izdali komunike, v katerem opi- sujejo ves dogodek in ponavljajo svoj protest.

Beograd, 19. junija, p. Nocoj je izda- la vlada poročilo o dogodkih s poslan- cema Šumenkovićem in Stankom Mileti- čem. Poslanec Stanko Miletić je popolno- ma pijan z revolverjem v roki hodil po verandi kavarne v Banjaluki od mize do mize in je pretil gostom. Nastala je pan- ka in nekateri gostje so ga hoteli nabiti. Stražnik je odvzel Miletiću orožje in ga je odvedel v glavno policijsko stražnico. Zaman sta ga mirila prijatelja Čubri- nović in Zakić in ga skušala spraviti do- mov. Miletić ju je v svoji pijanosti grdo

obsoval in se je vlekel pod okno. Od tam so ga spravili orožniki na posteljo v stražnici. Ko se je Miletić strezil so ga takoj izpustili. Ko je prišel Miletić v Beo- grad, se je pritožil pri državnem podta- jniku Wilderju, ki mu je prečital uradno poročilo iz Banjaluke. Miletić ni mogel zanikati pravilnosti poročila in je tudi iz- javil, da odstopa od pritožbe; zahteval je le, naj se mu vrne odvzeti revolver.

Kar se tiče slučaja poslance Šumenko- vića v Strugi, je vlada odposlala v Stru- go posebnega inspektorja, da vestno pre- išče vso zadevo. Po uradnem poročilu je bila stvar popolnoma drugačna, kakor jo opisuje Šumenković sam. Šumenković se je namreč na svojem zborovanju zelo ne- povoljno izražal o kralju, nakar ga je po- licijski pisar opozoril, da taka agitacija ni dovoljena. Tudi ni res, da bi bil Šumen- ković izgnan iz okrožja. Prej bo res, da je Šumenković zapustil okrožje videč, da nima izgledov na uspeh.

Na koncu poročila ugotavlja vlada, da gre očividno za cel sistem tendencijs- kega prikazovanja razmer v državi. Do- kaže se naj, da se je polastila naroda silno vznemirjenje. Vlada pa odločno za- nika tako razpoloženje prebivalstva.

Današnja «Reč» ugotavlja v članku pod naslovom «Kadar narod sodi», da ima opozicija deloma prav, ko piše o nerazpoloženju naroda. Toda ljudstvo je ogorčeno proti opozicijskemu bloku, ki ga sestavljajo najbolj heterogeni ele- menti. Med njimi se nahajajo celo so- vražniki naše kraljevine. In takih poslan- cev noče naše ljudstvo. Ljudi se polasča razburjenje, ker smatrajo, da je Vidov- danska ustava plod krvavih žrttev sve- tovnje vojne in ker jasno izpričuje popo- lo ujedinenje vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev v enotno državo. Narod ni- kakor noče, da bi njegovi sinovi sledili stopinjam kakega Stjepana Radića, ki zbira okoli sebe protinarodne in proti- državne elemente. Opozicija hoče danes s svojim blatjenjem pokazati inozemstvu, da se drži Pašić-Pribičevićeva vlada z nasiljem. Opozicijski listi pišejo o raznih dogodkih popolnoma pristransko. Jasno pa je, da je temu vzrok dejstvo, da je opozicija začela zgubljati tla med ljud- stvom, kar najbolje dokazuje velik shod samostojnih demokratov v Beogradu.

Prav gotovo ni moralno, da se opozicija obrača do kralja z brzojavkami in zahte- va od njega zaštite za one, ki niso po- volji naroda. Še bolj nemoralno pa je, če n. pr. dr. Spaho pošilja vladarju pismo, v katerem se pritožuje, da je Sima Davidović udaril v kavarni dr. Behmena z vrčkom po glavi. Ali naj se krona bavi tudi s kavarniškim aferami?

Pri nas nikdo ne misli na kulturni boj. Temeljna linija verske politike naše države je obzirnost in spoštova- nje napram verskemu čutu ljudstva. To velja zlasti tudi za katoliško cer- kev, ki je iz katoliške Avstrije pre- nesla vse svoje privilegije v versko mekano in po večini nekatoliško Ju- goslavijo. Razen komunistov in morda še kakih skrajno radikal- nih grup, se niti ena stranka v Jugoslaviji ne ogreva za kulturnobojne tendence. Najmanj demokratska, ki šteje med svoje voditelje tudi mnogo katoliške sivočrtnike. Toda ker JDS stoji na sta- lišču, da se vera in cerkev ne smeta zlorabljati kot agitacijsko sredstvo proti edinstvu naroda in države, proti konsolidaciji Jugoslavije, jo skušajo fanatični klerikali pri ljudstvu denun- cirati kot sovražnico vere in cerkve. Ista klerikali, ki se brez vsakora

misleka vežejo s komunisti, edini, katerih politika je programatično in praktično strogo proticerkvena!

Stroga ločitev cerkve od države na Francoskem in spori med francosko vlado ter Vatikanom niso pokvarili verskega življenja na Francoskem, ker narod dobro loči vero od politike. Pri nas imamo klerikalno politiko, ki je vzela vero za svoje politične cilje v zakup in baš radi tega trpi versko življenje in je neprestano ogrožen verski mir.

V Jugoslaviji ni Herriota. A kleri- kali bi ga radi izvalili. Njim je krivo, da nikdo noče biti sovražnik vere in cerkve. In ker nihče noče verskih konfliktov in nikdo ne želi žaliti ver- skega čuta našega ljudstva, si kleri- kali sami izmišljajo kulturni boj. Taka je njihova morala...

Nadaljni rezultati Matteottijeve preiskave

NOVE ARETACIJE FAŠISTOVSKIH VODITELJEV. — USTAVLJENJE GLAVNEGA FAŠISTOVSKEGA GLASILA.

Rim, 19. junija, a. Med najnovejšimi aretacijami je najznačilnejša ona glavne- ga upravnega tajnika fašistovske stranke Giovannija Marinellija. Marinelli je bil eden najvplivnejših mož v fašistov- ski stranki že koj spočetka in je bil vple- ten v vse akcije, ki so se vršile za oja- čenje stranke. Značilno je bilo, ko se je pred dvema dnevnoma imenoval novi direktorji, da Mussolini ni sprejel vanj Marinellija, ki je bil že prej v njem, iz- česar bi se dalo sklepati, da je Musso- lini že sam sumil Marinellija, da je za- pleten v Matteottijevo afero.

O ubeglem šefu tiskovnega urada mi- nistrskega predsedništva komendatorja Cesare Rossijo se javlja iz Livorna, da so ga videli tamkaj. Turinska «Stampa», glasilo Giolittija, pa javlja, da so Rossi- ja videli v Turinu in da je očividno imel namen pobegniti preko meje v Fran- cijo, in sicer pri Modani, kar se mu pa ni posrečilo. Zato je ubral drugo pot in pobegnil preko St. Bernhardta.

Rim, 19. junija, l. «Giornale d'Italia» javlja, da so bile radi umora poslanca Matteottija izvršene nadaljnje aretacije. Med uglednimi osebami je bil aretiran Kom. Freddi, šef tiskovnega urada. — Glavni urednik «Corriere Italiano» je iz- gnil.

Rim, 19. junija. Policijska preiskava je ugotovila, da se na oknih avtomobila, s katerim so prevažali poslanca Matteottija, nahajajo odtiski prstov Duminija, Putata, Volpija in samega poslance Matteottija.

FILIPPELJEVO IMETJE ZAPLENJENO
Milan, 19. junija. Kvestura je odredila zaplenbo vsega imetja bivšega ravnate- lja lista «Corriere d'Italia», komenda- torja Filippellija. Zasegle so se vse ne- gove naložbe v neki novarski banki, ki znašajo okoli 70.000 lir. Poleg tega so bile zaplenjene tudi vse vložené knjižice, ki jih je imel sedem shranjenih v isti banki.

«CORRIERE ITALIANO» PRENEHAL IZHAJATI.

Rim, 19. junija. Glasilo odstopivšega državnega podtajnika v ministrstvu no- tranjih zadev Finzija «Corriere Italiano» je danes prenehalo izhajati. Uredništvo je podalo izjavo, da list preneha izhajati z ozirom na razmere, ki so nastale po umo- ru poslanca Matteottija. (Direktor lista Filippelli je, kakor znano, direktno za- pleten v Matteottijevo umor. Ured.)

ZNAČILNA DEMONSTRACIJA BELGIJSKEGA SENATA.

Bruselj, 19. junija. V senatu je pred- lagal socialistični poslanec La Fontaine, da naj senat prilikom zavrtnega umora italijanskega poslance Matteottija pošlje italijanski zbornici sožalno brzojako. Po burni debati je bil predlog s 75 : 1 glasu sprejet. Enak predlog bi bil moral biti stavljen v zbornici, toda vsled sta- lišča katolikov in liberalcev se je to namero opustilo.

Strnjena opozicija proti Mussoliniju

BORBO HOČE VODITI ZA ENKRAT NA PARLAMENTARNIH TLEH. KOMUNISTI ZAHTEVAJO STAVKO.

Rim, 19. junija. Odbor opozicijskih poslancev, ki se redno sestaja vsak dan, je ponovno konstatiral, da hoče ostati opozicija v svoji borbi izključno na pa- rlamentarnem stališču. Zato so komunisti, ki zahtevajo splošno stavko, izstopili iz skupnega opozicijskega odbora. Maksima- listični socialisti so sicer ostali v odboru, podali pa so izjavo, v kateri pravijo, da ostanejo le tako dolgo v odboru in so za skupno akcijo, dokler se to strinja z njihovimi strankinimi načeli. V opozicijskem odboru se je mnogo poudarjalo, da bo morda celokupna opozicija podala de- misijo na poslanske mandate, toda ta predlog je bil absolutno odklonjen. Skle- nilo pa se je, da so vse stranke, ki pri-

padajo opoziciji in njihovi tiskovni or- gani vezani in se izključuje vsaka možnost inicijative ali posamezne manifestacije, ki bi bila v nasprotju s sklepi skupnega odbora. Unitarska socialistična stranka pa je podala poleg te še posebno izjavo, v kateri pravi, da odgovornost za zločin na poslancu Matteottiju ne zadeva samo neposrednih krivcev in njihovih manda- tov, temveč tudi vlado kot tako. Ker bi se pa moglo zgoditi, da bi fašistovska stranka izrabila nastop opozicije v svoje posebne namene, opozarja stranka vse svoje pristaje, naj se vzdrže manipulacij, ki bi se mogle izrabiti, pač pa se naj pri- pravljajo na odrešitev države od dikta- ture, ki jo tlačijo in onečašča.

Pogajanja z Italijo

Beograd, 19. junija, p. Nocoj sta se sestali jugoslovenska in italijanska de- legacija za trgovinska pogajanja. Raz- pravljali sta o tarifnem delu na podlagi našega carinsko - tarifnega predloga. Italijani so stavili svoje protipredloge glede olajšave pri izvozu in odgovorili na listo koncesij, ki smo jih zahtevali za predmete, ki jih izvažamo. Večinoma vztrajajo na tem, da se vežejo obstoječe postavke, to je, da se ne povisa tarifa za sveže meso, slanino in podobne pre- dmete, ki so pri nas prosti uvozne carine, kakor trenutno tudi v Italiji. Ako bi se pri nas zopet uvedla izvozna carina za take predmete, naj bi se za izvoz v Ita- lijo znižala, morda za 30 odst.

Svet Zveze narodov

Zeneva, 19. junija. j. Češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš je podal v «Journal de Geneve» izjavo o zadnjem zasedanju Sveta Zveze narodov in pou- daril, da je bilo hmed vprašanj, ki so bila na dnevnem redu, najvažnejše in res mednarodnega pomena vprašanje vojaške kontrole. Pričetkom je bilo precej diferenc, končno pa se je le našla obli- ka rešitve, ki je bila soglasno sprejeta in ki bo zadovoljila vse svet. Ze dejstvo, da se je o tem vprašanju razpravljalo v Svetu, znači bližanje novega časa. Tudi Dr. Juvenel je poudarjal, da se bliža trenutek, ko bo vojaška kontrola po raznih deželah ukinjena. Trenutek, ko bo vojaška kontrola prešla Zvezi narodov, je velikanskega pomena. Značil bo pre- hod iz izjemnega stanja v normalno razmere.

Nova albanska vlada

Podgorica, 19. junija, p. Fan Noli je sestavil novo albansko vlado, v kateri je prevzel notranje ministrstvo Redžep Sa- lja, zunanji resort Selejman Delvina, voj- no polkovnik Košan Car Zeza, gradbe Sa- sim Kucoli, pravosodje Stavro Vinjas, zu- nanje posle pa Luigi Gurakuči. Vsi mini- tri so se udeležili uporiške akcije. Kakor hitro je Fan Noli sestavil svojo vlado, je stopil s predstavniki tujih držav v stike. Vendar pa se inozemski diplomati drže rezervirano, ker hočejo najprej počakati, ali bo ustavotvorna skupščina priznala novi kabinet.

Beograd, 19. junija, p. Novi albanski ministrski predsednik Fan Noli je poslal Pašiću brzojavo, v kateri mu sporoča, da je sestavil albanski kabinet. Predse- dnik vlade se mu je zahvalil za predjavni pozdrav.

INCIDENT V SOFIJI.

Beograd, 19. junija, p. Povodom vlo- gna v stanovanje jugoslovenskega voja- škega atašeya v Sofiji, podpolkovnika Mi- lkovića, zahteva nacionalistično časopis- je od vlade energičnih korakov v zaščito varnosti jugoslovenskih državljanov na Bolgarskem. Listi naglašajo, da se naša vlada nikakor ne sme zadovoljiti samo s opravičilom bolgarskega kabineta.

VPRAŠANJE SV. NAUMA.

Beograd, 19. junija, p. Zveza narodov je predala vprašanje Sv. Nauma haške- mu razsodišču.

Praga, 19. junija. j. Zunanji minister dr. Beneš se je s svojim spremstvom vr- nil v Prago.

Zadnje sportne vesti

Ilirija poražena v Zagrebu, praška Slavija na Dunaju.

Zagreb, 19. junija. j. Danes je gosto- vala v Zagrebu ljubljanska Ilirija, ki je ob precejšnji udeležbi občinstva nastopi- la proti Gradjanskemu. Pričakovati je bi- lo sicer, da zmaga Gradjanski, vendar pa je Ilirija kljub temu skoro razočarala. Gradjanski je bil ves čas v premoči in je zaključil igro v svojo korist s 5 : 1, pol- čas 2 : 0.

Dunaj, 19. junija. j. Rezultati današ- njih tekem so sledeči: Slavija (Praga) : Vienna 1 : 1 (0 : 0). Vienna je bila slabo igrarčlj Slaviji ves čas nadmočna, ven- dar ni mogla doseči več kot neodločene- ga rezultata. V prvenstvu I. razreda je ostala igra Rapid : Simmering 1 : 1 (0 : 0) neodločena. Simmering je imel ne- kaj več igre; Rapid je izenačil iz enajst- metrov. Hakoah : Sportklub 1 : 1 (0 : 0). Vodstvo je dobila Hakoah, Sportklub je izravnil v zadnji minuti. Amateuri se porazili Wacker z 2 : 0 (1 : 0). Zmaga je bila precej sigurna; zmagovalca je smatrali za letošnjega dunajskega pri- vak

Radićeve peripetije

Kaj pravi nezapijeni! «Slobodni Dom» — Radić zafrkuje dr. Korošca. Sanjarije.

V najnovijem «Slobodnem Domu» so uredniki povsem pozabili vsaj z besedico omeniti, da je vrhovni šef Stipa Radić odpotoval v Moskvo. Tudi ne priobčujejo še kakšnega njegovega pisma, kakor jih je publika bila vajena povodom Radićeve turnee v London. Vsekakor morajo uredniki radićevskega glasila imeti razloge, da se jim zaenkrat še ne zdi umestno razodeli masam, kako jih Radić pričinja boljševisko «internacionalizirati».

Glede bratskih odnošajev Radića napram opozicijskemu bloku in posebno napram našim klerikalcem pa so posebno interesantne zafrkacije dr. Korošca. V posebnem članku hvai Radić osnovanje slovenske republikanske stranke in navaja, da je tudi Koroševa klerikalna stranka v decembru 1918 zaključila, da je in ostane republikanska. Toda zdaj je — pravi Radić — prišlo tako daleč, da tudi Koroševa stranka napada njegove republikance. Ker pa je — po Radićevem mnenju — slovenski narod republikanski, se bo Radić poboril, da proti Korošcu v Sloveniji zbere vse, kar je proti monarhiji. . . . Pa še ni dolgo tega, ko so radićevski lenerji v Beogradu izjavljali in je «Slovenec» podarjal, da radićevstvo v Sloveniji ne bo «razdvajalo» odprčnosti slovenskega ljudstva. Naj se le dr. Korošec in klerikalci še nadalje zanašajo na Radićevo zavezanost. Že jih bo glavna radićevskih kaprie ob reševanju krize in zdaj se radićevskega boljševiziranja. Toda najhujše šele pride in bo pri tem postranske važnosti, ali dr. Korošec «prevzame odgovornost» za Radićevo početje, ali ne . . .

Prinaja pa najnovejši «Slobodni Dom» tudi delikate stvari, ki spadajo naravnost v spominsko knjigo Ljubi Davidoviču. Tako med drugim podarja radićevski organ: «Naša poslanska večina ima pravico in dolžnost, da nobenemu zaključku beogradske vlade ne prizna zakonitosti, in posebej se so naši poslanci upravičeni, da za ničevne proglasijo vse pogodbe, ki trgajo tisočletno hrvatsko domovino . . . » Ljuba Davidović bo vsekakor moral priznati, da taki nazori nikakor ne morejo več poslužiti kot «baza za sporazum».

Kot nov dokaz Radićeve ogorčenosti nad monarhizmom služi v njegovem glasilu notica, ki na vrlo sugestiven način odvrta občinske odbornike od prisega ter izjavlja priznanje vsem onim «republikanskim odbornikom», ki celo v znanih časih radićevskega popuščanja prisage niso hoteli položiti. V dobro nadejanje razočaranih volilcev pa Radić napoveduje, da bo seljaška vlada v Zagrebu, ako Bog da, kmalu sestavljala proračun hrvatske republike, ki nikakor ne bo tako krut, kakor dosedanj «pljačkaški proračun banov in batinaških ministrov» . . . Dotlej bo poteklo še mnogo. Save in tudi Stipe Radić ne bo več niti na Duvaju niti v Moskvi, temveč kvečjemu v nebesih.

Vodja fašistovske „čeke“

Vedno strahovitejša so razkritja, ki prihajajo na dan v preiskavi o tragediji «Matteottij», kakor na splošno imenujejo italijanski listi ugrabljenje in umor socijalističnega poslanca Matteottija. Že dosedanj rezultati preiskave kažejo, da razna fašistovska nasilja zadnjih mesecev niso bila samo izbruh momentanega ogorčenja prenavdušenih lokalnih fašistov, kakor jih je vedno skušalo naslikati italijansko časopisje. Jasno je namreč, da so se vsi ti zločini zgodili po dobrem premisleku in pod enotnim vodstvom, ki je bilo v rokah ljudi, katere je Mussolini pozval na najvažnejša mesta državne uprave. Skoro ni več dvoma, da je v Matteottijevo afero zapleten odstopiški državni podtajnik za notranje zadeve Finzi. Formalni notranji minister je bil Mussolini sam, ker pa je bil preveč zaposlen z drugimi opravki, je faktično vodil ministristvo njegov namestnik Finzi. In on, ki bi moral biti vrhovni čuvaj javne varnosti in reda v državi, je skrivaj umora mladega politika, ki ni zakrivil drugega, kakor da je bil nasprotnik fašizma. Zato ni čuda, da je Matteottijevo afero razburila ves svet in do temeljev omajala ponosno zgradbo fašizma.

Da reši, kar se rešiti da, se je Mussolini odločil za brezobzirno postopanje proti onim fašistom, ki so nadaljevali s terorjem proti političnim nasprotnikom, čeprav ta teror tudi s fašistovskega stališča ni bil več niti potreben, še manj upravičen, odkar so dobili fašisti vso državo absolutno v svojo oblast. Tako je padel Finzi kot državni podtajnik in prišel pod policijsko nadzorstvo, ker po zahtevu rimskih listov njegova krivda na umoru Matteottija še ni tako dokazana, da bi bila utemeljena njegova aretacija. Cela vrsta odličnih fašistov pa je že pod ključem, oziroma so izdane za njeni tiralice. Eden najinteresantnejših tipov med aretiranci je vsekakor Dumini, ki je bil nekak tiskovni šef fašistovskega vodstva in nameščen v tiskovnem uradu vlade. Njegova krivda na Matteottilevem umoru je izven vsa-

kega dvoma. Dognalo pa se je ob tej priliki tudi, da so imeli Dumini in tovariši pravcaro tajno organizacijo, ki si je stavila po vzoru zloglasne boljševiske «Čeke» za nalogo iztrebljenje vseh nasprotnikov fašizma. Kar je bil za Rusijo prosluli krvočok Džerdžinski, to je bil v manjši meri za Italijo Dumini. Italijanski listi prinašajo o njem sledečo sliko:

Dumini je bil glavni voditelj skrivne organizacije, ki pa je bila — kakor poročajo rimski listi — javno znana. «Mondo» poroča, da je bil Dumini organizator vseh važnejših političnih napadov. Tako je Dumini pripravil napad na fašistovskega disidenta Fornija. Ravno tako je imel vmes svoje prste pri napadu na poslanca Amendola v Rimu 26. decembra. Tudi republikanskega poslanca Mazzolanija je skupina ljudi, kateri je načeloval Dumini, svoječasno spravila v Rimu na avtomobil, ga odpeljala ter mu dala piti ricinovega olja. Ravno tako je Dumini vodil napad na poslanca Misurija, ki je bil stopen s palicami 30. oktobra 1923 v Rimu. Dumini je bil leta 1921. izključen iz fašistovske stranke, ker je naročil dvema mladeničema, naj zažgeta ljudski dom v Rifredi v bolonjski pokrajini. Ker se je pozneje Dumini zbal, da bi policija aretirala mladeniča, ki bi nato izdala tudi njega, je pisal nekemu uglednemu fašistu v Bologni, naj poskrbi, da se jima zavije vrat, ko se vrneta v Bologno. Oni ugledni fašist pa je vso zadevo javil stranki, naka je bil Dumini izključen iz stranke. Isti Dumini se je svoječasno odpravil v Pariz, da organizira kazensko ekspedicijo proti tamošnjim italijanskim komunistom. Načrt se mu je ponesrečil, pri epopadu je bil sam nekoliko ranjen in je komaj ušel francoski policiji, ki mu je bila za petami.

Dumini je bil nameščen pri tiskovnem uradu ministrskega predsedništva od decembra 1923 dalje. Poleg tega je prejemal 1500 lir od uprave fašistovskega lista «Corriere Italiano», češ, da je nameščen pri listu kot potovalni agent. Dumini je živel izredno razkošno; v gostilno, kamor je bil na hrani, se je pripeljal vedno v avtomobilu, odpeljal se je spet z avtomobilom. «Odkod ves ta denar?» se vprašuje rimska «Tribuna». Odkod milijoni za vzdrževanje dnevnika «Corriere Italiano»?

Kakor je iz vsega razvidno, je bila svoječasna Duminijeva izključitev iz fašistovske stranke, samo navidezna, ali vsaj samo začasna, saj bi drugače ne mogel igrati v stranki tako važne vloge, kakor jo je faktično igral.

Dva albanska voditelja

Bajram Cur

je rodom iz plemena Hrasničev. On se nahaja poleg nekaterih drugih mož na čelu takimenovanemu «Kosovskemu komitetu», to je irendistični organizaciji, sestoji iz albanskih emigrantov s Kosova in ostalih predelov južne Srbije. Ta komitet si je nadel za nalogo voditi akcije proti naši oblasti in onih delih na jugu, kjer je zastopan tudi albanski živelj, s ciljem, izpodkopa kralje Albaniji in ustvariti Veliko Albanijo, ki bo segala tja do Kopaonika. Bajram Cur je zbral v ta namen v mejnem predelu številne tolpe, največ iz odmetnikov in kačakov sploh, ter ogroža z njimi naše ozemlje, povzroča pa nepriklje tudi albanskim oblastem samim. Kolikor več bo imela njegova organizacija vpliva v Tirani, oziroma na vlado, toliko slabše bo razmerje med nami in Albanijo.

Ahmed beg Zogu

je nedvomno ena najizrazitejših osebnosti iz albanske politike. Njegova rodbina ima obširna posestva v pretežno muslimanski srednji Albaniji, v pokrajini Mača. Mož se je vzgojil v Carigradu, kjer je ostal vnet Albanec in jako liberalen. Dasi komaj 28 let star se je vendarle povpsel zgodaj do časti predsednika vlade v Tirani. V zadnjih mesecih je sicer predsedstvo prepustil drugim in niti ni bil več zastopan v vladi ali ostal je kljub temu

duša vladni politiki do njenega nenadnega padea. In ko so uporniki zmaga-li povsod, je bil on edini, ki je zgrabil za orožje, zbral okrog sebe svoje zveste Mačane in se spustil v borbo z upornimi tolpami — s kakim uspehom, se bo pač šele pokazalo.

Ahmed beg je z vso vneto delal na to, da Albanijo z modernimi reformami izvede iz srednjega veka in jo uvrsti med sodobne države. Razumljivo je, da politika, ki hoče v Albaniji izvajati reforme, ne more biti aentimentalna, zakaj jasno je, da se Albanci, ki poznajo kot sodno avtoriteto samo — krvno osvetlo, ki še nikdar niso plačevali davkov, ki nimajo še niti ene železnice, da se Albanci ne bodo dali brez krepke organizacije in železne discipline priučiti pravemu organiziranemu življenju. Da mu nasprotniki očitajo absolutizem, se smešno; koliko je vreden ta očitek, se bo najlepše pokazalo sedaj, ko bodo njegovi nasledniki prisiljeni, da odstranijo anarhijo, poseči po istih ali še hujših «absolutističnih» sredstvih.

Politične beležke

— O Slovincih prinaša zanimiv članek zagrebški borbeni organ «Pokret». Pravi: Slovinci imajo v politiki istotakšno nesrečo kakor Hrvati. Kakor Hrvatom Radić je njim sedel na grbačo dr. Korošec. Ravno radi tega Slovinci v tej državi še niso prišli do onega izraza kakor jim kot najpismenejšemu delu našega naroda vsekakor pripada. Obvladajoč z lahkoto vse jezikovne diferenciacije imajo Slovinci vse predpogoje, da bi si kot jugoslovenski Čehi pridobili veliki pomen v vseh manifestacijah našega državnega življenja. V ekonomskem pogledu bi Slovenija mogla biti v Jugoslaviji naša ruhska oblast, njihov ljubljanski velesejem bi moral imeti ono važnost kakor v Rusiji Nižni Novgorod. Toda dr. Korošec, ki nikakor nima povišja, da se pritožuje nad Beogradom, se je mesto nad ljudmi razočaral nad idejo in zapustil jugoslovensko zastavo. Tipična trumbljevsčina. Danes je dr. Korošec dognal že tako daleč, da ga uvrščajo ob Radića, še več, on sam se mu vzporeja, četudi Radiću smrdi duhovniška bližnost. Radić je zdaj pričel slovenskim klerikalcem pretiti z republikanstvom. Ni zadovoljen, da dr. Korošec se omahuje z monarhizmom. Videlo se bo že pred volitvami, v koliko bo dr. Korošec popustil pred opasnostjo samostojnega republikanskega zaletavanja v Slovenijo. Nekdaj nada Slovinci, da je danes Korošec nesreča zanje. Toda Slovinci-Jugoslavlani, protivniki klerikalne politike, se izvrstno organizirajo in njih število raste odlično. Zato se ne bojmo za bodočnost Slovenije!

— Farizeizmo kakor vedno bi rad uganjal «Slovenec» tudi s pozivanjem na bojkot. Dobro je še v spominu, kako je po trboveljskih dogodkih očitno puntal svoje ljudi proti naprednim in narodnozavednim podjetnikom in trgovcem. Navajal jih je imenoma in jim grozil. Ko smo ga opozorili, da se igra z nevarnim ognjem in da utegne biti revanša je zanj porazna, je sicer malo stisnil rep med noge, a docela se še vedno ne more zatajiti. Ker je pa «Jutro» predvčerajšnjim objavilo dopis iz Celja, ki je zgolj samobramba proti «Slovenčevim» izpadom, pa «Slovenec» zavija oči in kriči: «Jutro poziva na bojkot!» Kdor je posebej zainteresiran na stvari, naj naš dopis še enkrat prečita, da spozna, kakšne so prave «Slovenčeve» farizejske manire. Medtem smo v predvčerajšnjem «Slovencu» znova čitali bojkotno notico proti trboveljskim obrtnikom. Še enkrat in poslednjič povemo «Slovencu», da bomo napredne ljudi z vso brezobzirnostjo branili: Zob za zob! Pa da vidimo, koga bo bolelo!

— Odločen afront proti Radićevi turneji v Moskvo izpoveduje zagrebški «Obzor» v obsežnem uvodniku. Navaja, da je Radić odšel v Moskvo z očito izraženo grožnjo, da HRSS uvede v tretjo internacionalo, ter vzklika: Ali še morejo naši meščanski krogi in hrvatska intelligenca podpirati tak razvoj dogodkov? Ves uvodnik je pisan v duhu nenadnega iztreznjevanja in ostro polemizira s «Hrvatom», ki skuša Radićevo početje maskirati s slepo uslužnostjo. Značilno je tudi, da organizacije Hrv. Zajednice v Osljeju, Brodu, Križevcih in drugih važnih toriščih v hrvatski provinci docela ignorirajo «Hrvatova» oficijelna naročila ter v očigled občinskih volitev odklanjajo skupno nastopanje z radićevci. V Hrvatski Zajednici je torej razkol očiten in skupina okrog «Obzora» pridobiva od dne do dne. To iztreznjevanje hrvatske intelligencije, ki po sedanjem «Obzorovem» pletranju za državo dobiva vedno več opore, je pač treba iskreno pozdraviti.

— Strašno dolg intervju prinaša zagrebški «Jutarnji list» s predsednikom džemijeta Ferihad-beg Dragom. Ker je ta gospod albanske narodnosti, je predvsem izpovedal svoje mnenje o albanski revoluciji, ki da je izbruhnila radi tamošnje korupcije, da pa se bodo prav kmalu iz-

premenile razmere v korist vzorne parlamentarne vlade. Glede odnošajev napram opozicijskemu bloku pa je šef džemijeta izjavil: Mi ostanemo danes in vedno nevtralni. Motrino razvoj prilik in po tem se po potrebi opredelimo. V ostalem nam je opozicijski blok simpatičen. Ne moremo ceniti, da bi blok bil samo prečanska plemenska grupacija, kakor to smatra Dženan Jija v svoji izjavi. — Dženan Jija namreč vodi džemijetsko opozicijo. Spori med njim in Ferihad-begom pa nikakor niso prehud, ker oba samo — motrita . . .

Iz demokratske stranke

Oblastno načelstvo JDS za mariborsko oblast je imelo večeraj dopolne v Mariboru plenarno sejo, katere so se udeležili zastopniki vseh srezov, razen iz Prekmurja. Oblastni predsednik dr. Lipold je poročal o najnovijem političnem položaju, posebno o važnosti sedanjih občinskih volitev. Oblastni tajnik g. Spindler je podal kratko poročilo o delovanju stranke v oblasti od zadnje oblastvene seje. Navzoči so vzeli poročilo o čilem delu stranke z zadovoljstvom na znanje, posebno vest, da bo stranka nadaljevala celodnevne politične tečaje. Posamezni zastopniki srezov so orisali razmere v njihovih okoljih. Povsod se naši ljudje marljivo pripravljajo na občinske volitve. Kljub silovitemu pritisku duhovščine in nešteti zahrbnosti klerikalcev je pričakovati lepih uspehov. Ogorčenje so vzbudila poročila zaupnikov o zvezah klerikalcev z Nemci, nemškutarji in tudi komunisti za občinske volitve, samo da gredo proti narodnjakom in zlasti demokratom, ki pa smatrajo občinska zastopstva predvsem za torišča gospodarskega dela.

Klerikalno-malkontentsko perilo

Kranj, 19. junija.

Kranjski malkontenti so padli na najnižjo stopnjo in so v sporazumu s klerikalci odločili svoje že dolgo obljubljeno bombo v «Slovencu». Zal, je to samo «štinkbomba», ki pa po smradu prekaša svoje predhodnice in grozi z bojkotom. Odgovorili bomo tem klerikalnim in malkontentskim čičem čisto nekeje drugje, kjer jih bo še močnejše zaskalelo, kakor zadnji sekvester. Da pa bo glede kreditov enkrat mir, se bodo javno nabila vsa imena in vsote, ki jih imajo izposojene pri Mestni hranilnici pristaši te obskurne družbe. Če jim ne bo prav, naj se zahvalijo advokatu dr. Treotu. Ta junak je namreč na shodu imenoma in nomenoma krivo navajal popolnoma puplarno varna posojila naših somišljenikov. Ker pa so klerikalci in malkontenti že pri kreditih in groze z bojkotom enega denarnih zavodov, naj pazijo, da ne bodo pri tem žrtvovani njihovi lastni pristaši.

Nova kanalizacija je za celo predmestje in sirotišnico, kakor za tiskarno «Savo» in «Narodni dom». Ali je morda za sirotišnico ne marate? Nesramne obrekovalec v «Slovencu», če se še tako perejo, poznamo in jih bomo svoječasno primerno nagradili. Kreditov so nam požrli nad sedem milijonov, da je ostalo za naše samo dva in pol milijona, vsote pa so jezuiti zamenjali. Prišli pa jim bomo stopati na prste tudi v gospodarskem oziru in tedaj bo dovolj civiljenja med klerikalci tudi izven Kranja.

Po svetu

— O volitvah v Južni Afriki manjka-je še končni rezultati. A že iz dosedanjih je razvidno, da je bila vladna stranka generala Smutsa poražena in da so prišli do večine separatisti in delavci, ki pa so v Kapski koloniji mnogo bolj komunistično orientirani kakor v Angliji sami. Zato je treba računati, da pride med Anglijo in Južno Afriko do napetega razmerja in da utegne v Južni Africi nastati za angleško vlado nova Irska.

— Stanje avstrijskega državnega kancelarja Seipia se trajno boljša. Zadnji, večeraj izdani bulletin, se glasi: «Zvezni kancelar je spal ponoči zelo dobro. Temperatura normalna. Apetit dober. Subjektivno stanje povoljno».

— Ukinjenje pristojbine za potovanje iz Nemčije, ki je znašala kakor znano 500 zlatih mark in bi bila zlasti obšutna sedaj v počitnicah, je odredil predsednik nemške republike s veljavnostjo od 18. junija. Pristojbina je bila uvedena dne 3. aprila 1924.

— Častna pokojnina za generala Brusilova. Svet sovjetskih ljudskih komisarjev je sklenil, da se prizna iz svetovne vojne znanemu generalu Brusilovu, ki je postal kasneje inspektor konjenice rdeče armade, z ozirom na njegovo visoko starost in zrahljano zdravje, povišana in obenem častna pokojnina.

VOJASKE PRIPRAVE NEMCIJE

Paris, 18. junija. Glede razgovora predsednika Herriota z angleškim ministrom predsednikom Macdonaldom piše «Journal»: Glavno vprašanje, o katerem se bo razpravljalo z največjo nujnostjo, bo gotovo obnove vojaške kontrole v Nemčiji. Mi vemo, da je pred kratkim prisel v Pariz raport generala Degouta, ki je javljal z največjo točnostjo priprave, ki se delajo v Nemčiji za napad na francoske okupacijske čete v Poruhru. Ta raport se je smatral za veleznačilen in se je kar nujno sporočil angleškemu veleposlanstvu. To vprašanje se ne more nikakor več odlašati. «Journal» smatra, da se bo v ostalem razgovor tikal vseh nujnejših vprašanj, ki vise med obema državama.

Kaznovanje monopolskih prestopkov

Nedavno je časopisje opozorilo na to, da se po členu 81. finančnega zakona za leto 1924/25 kaznujejo vsi prestopki monopolnih predpisov izza 1. aprila 1924 ne le z denarno kaznijo temveč tudi z zaporom. To opozorilo so mnogi prezrli, mnogi pa menili, saj to se mene ne tiče, saj jaz ne bom šel tihotapiti s tobakom in soljo. Vsi ti niso pomislili, kaj vse se smatra za monopolski prestopki in kako lahko pade tudi najpravičnejši med paragrafe monopolnih predpisov in s tem pod člen 81. finančnega zakona.

Naj opozorimo samo na nekatere slučaje, ki se prav lahko pripetijo:

Nekdo kupi v trgovini škatlico užigalic «Solo». Te užigalice so izza Novega leta prepovedane v naši državi, zato zakrivi prodajalec monopolno tihotapstvo. Tega tihotapstva skriv je kupec, ki se kaznuje enako kakor trgovec z denarno kaznijo in z zaporom.

Enako je, če kupiš nebanderoliran ali nezadostno taksiran cigaretni papir.

Zvečer sedi v kavarni in zahteva cigarete. Natakari ti prinese take, ki jih je napravil sam, čeprav iz eraričnega tobaka. Kaznijo je natakari, ki je cigarete prodal in ti, ki si jih kupil, pa naj si bo tudi samo ena. Tudi ta prestopki se smatra za monopolsko tihotapstvo in se kaznuje z denarno kaznijo in zaporom.

Iz tega se razvidi, da za monopolsko tihotapstvo ni ravno potrebno, da bi kdo kakor Martin Krpan tovoril s soljo ali tobakom, temveč da je včasih le malo potrebno, pa si progašen za tihotapca in en mesec v zaporu.

Kazen zaradi tihotapstva (težkega dohodarstvenega prestopka, pregreška) znaša namreč od enega meseca do enega leta kazen zaradi drugih monopolskih prestopkov (istupov) pa od enega dne do trideset dni.

Važno za vsakogar, ki zakrivi monopolni prestopki, je vedeti, da se mora na njegovo željo zoporna kazen v prvem slučaju izpremeniti v denarno kazen. Pri tem se računa pri navadnih prestopkih (ki se kaznujejo z zaporom od enega dne do 30 dni) po 30 dinarjev za vsak dan zopora, pri tihotapstvu in težkih dohodarstvenih prestopkih (ki se kaznujejo z zaporom od enega meseca do enega leta) pa po 50 dinarjev za vsak dan zopora.

V slučaju ponovnega monopolskega prestopka se sme zoporna kazen izpremeniti v denarno, le če je od dne prvega prestopka preteklo že eno leto dni, sicer mora dotičnik brezpogojno v zapor.

Poleg zopora se obsodi vsakdo, ki je prekršil monopolne predpise, še v redno kazen po teh predpisih in v plačilo prikrašane monopolne takse. Redna kazen znaša n. pr. pri tobaku za tihotapstvo ali težek dohodarstveni prestopki 150 do 1800 dinarjev, za ostale prestopke pa od 10 do 150 dinarjev. Silčno je pri ostalih predmetih.

V gori navedenih treh primerih bi bilo treba plačati potemtakem najmanj po 1500 dinarjev kot nadomestilo za zapor 150 dinarjev redne kazni, 200 dinarjev takse za obsodo in prikrašano monopolno takso. Skoro dvatisoč dinarjev torej za eno škatlico prepovedanih užigalic, ali en zavojček tihotapskega cigaretnega papirja ali eno doma izdelano cigareto!

Pri večjih prestopkih je važno vedeti tudi to, da se po členu 81. finančnega zakona vsi monopolni predmeti, s katerimi se je učinil prestopki, zasežejo v korist državne blagajne, ne da bi se dala zanje kaka odškodnina in ne da bi se zati znižala kazen. Isto velja tudi za vse priprave in vozila, če se uporabljajo za izvedbo prestopka, n. pr. če nekdo vozi tihotapske monopolne predmete.

Iz gornjega je razvidno kolike opreznost je treba pri kupovanju in prevzemanju monopolskih predmetov in kako nespametno je kupovati blago te vrste od različnih osebnih nepoznanlih krošnjarijev in prekupcev. Kdor se hoče obvarovati kazni mora kupovati monopolne predmete vedno le od za to pooblaščenih prodajalcev. Vsaka drugačna nabava tvori še sama po sebi monopolski prestopki in je torej kazniva z zaporom in globo.

Pravo

Schichtovo milo z znamko „Jelen“

je nepreprečno v pralnem uspehu in izdatnosti.

Pranje s Schichtovim milom je zabava!

Naši kraji in ljudje

Prestolonaslednik Peter

Zadnja slika melega kratjeviča na Bledu.

Več moškega naraščaja na učiteljska

V zadnjih letih je opaziti rapidno naraščanje ženskih učnih oseb v Sloveniji. To število raste od leta do leta, dočim število moškega učitelstva, ako že ne narašča, vendar pa se ne dviga v tej izmeri, kot bi se moralo. Z ozirom na nove razmere in stvarne potrebe. Naj govore številke! Statistika za l. 1923. izkazuje na osnovnih in meščanskih šolah v Sloveniji 1373 moških in 1778 ženskih učnih oseb! Posledice se že občutno kažejo. Niso izjeme, da so na večrazrednih šolah poleg moškega voditelja same ženske učne osebe, da so na mešanih večrazrednih učiteljicah - voditeljice. Da je tako razmerje neugodno, je jasno. Tu je treba remedijske in zeto je treba več moškega naraščaja na učiteljska!

Učiteljski stan je postal v novi državi še mnogo bolj važen kot je bil poprej. Zakaj učitelj danes ni več oni sluga šolskih oblasti, ki se je moral na prihod državne uprave slepo in pokorno omejevati na suboparno tradiranje učne snovi med golimi šolskimi stenami. Takratne šolske oblasti niso rade videvale, ako je stopil učitelj med narod z namenom nesti luč prosvete tudi preko šolskega praga. Ako pa je delal to v duhu naprednih načel, tedaj pa gorje mu! Niso se pozabljene persekucije, preganjanja, premeščanja, ki jih je bilo deležno ono učiteljstvo, ki se ni hotelo slepo pokoravati takrat vladajočemu avstrijskemu in klerikalnemu režimu.

Danes vsega tega ni več! S svobodo države je dobilo tudi učiteljstvo svojo stanovsko svobodo. Res se stavi v mnogih krajih učitelju, prosvetnemu delavcu, velike ovire, vendar se mu zaradi njegovega javnega prosvetnega delovanja ne bo skrivili niti las. Državne oblasti njegovega dela niti najmanj ne ovirajo, nasprotno ga po možnosti podpirajo. Silno važna je današnja naloga narodnega učitelja, zlasti zunaj na deželi, kjer je povečini edini nosilec prosvete, edini delavec na neobdelani ledi narodne prosvete. Ako hočemo dvig-

niti naš narod duševno in moralno, mora postati vsaka šola pravo žarišče, vedno goreča grmada, ki stalno razširja okoli sebe ogenj narodne prosvete.

Naša nacionalna država se je jasno in smiselno zavedala te vzvišene naloge narodnega učitelja. Zato mu je tudi dala predpogoje in mu je nudila možnost, da ga osvobodijo vseh ovir, vseh zunanjih vplivov, ki bi ga utegnili ovirati v njegovem stanovskem razvoju. Naša država je dvignila narodnega učitelja iz ozkih pokrajinskih spon, ki so vezale predvsem slovenskega učitelja stoletja, ona ga je — poddrževala! Danes mu ne more več dežela, pokrajina kot taka očitati, da ga ona plačuje. Učitelj je postal državni uradnik, plačuje ga država. S pragmatiko pa mu je ustvarila socialno stališče, ki mu gre po njegovem znanju, po njegovi kulturni nalogi, ki jo izvršuje.

Vse to naj pomislijo oni odločilni faktorji, ki odločajo o bodoči usodi moškega naraščaja in naj propagirajo v tem smislu vstop na učiteljska. Kakor čujemo, se namerava s strani ministrstva omogočiti študij na učiteljskih s posebnimi stipendijami. Opozorjamo pa, da naj vstopa na učiteljska samo najboljši material in to predvsem iz vrst kmetkega stanu. Tak učitelj bo poznal najbolje razumel težnje in potrebe kmetkega življa in bo tako pravi mentor narodnih, ljudskih potreb. Kakor doznajamo, se snuje v Ljubljani (potrebno bi bilo tudi v Mariboru). Podporno društvo za učiteljski naraščaj, ki bo imelo nalogo materijelno in moralno podpirati ga za časa njegovih študij, pa tudi nadalje v svrhu njegove nadaljnjše izobrazbe. V to svrhu, da se naš narod čim hitreje dvigne v pravi, notranji prosveti, kličemo ponovno: več moškega naraščaja na učiteljska!

KNJIGE, leposlovne in znanstvene, literarne vrednosti, v vseh jezikih, kupuje po najvišjih cenah vedno „Ljudska knjižnica“ v Mariboru, Narodni dom 1.

Krvava drama na Kongresnem trgu

Ljubljana, 19. junija.

Danes jutraj, nekaj minut po osmih, se je odigrala na Kongresnem trgu pred univerzo krvava zakonska drama, ki je vzbudila po vsem mestu veliko zanimanje. Delavec pri avtomobilni tvrdki „Jugovost“, Martin Pavšič, stanujoč na Ljanski cesti št. 14, je v morilnem namenu zabodel svojo nezvesto ženo, ki je le slučajno ušla sigurni smrti. Dobila pa je telesno poškodbo in so jo morali takoj z rešilnim vozom prepeljati v splošno bolnico.

Predigra.

Takoj početkom svetovne vojne je moral takrat že poročen Martin Pavšič oditi v vojsko. Ostavil je doma ženo in enega otroka. Prišel je kmalu v rusko ujetništvo, kjer je prebil do konca svetovne vojne v prestolnici mnogo gorja. Njegova žena pa se je udala med tem lahkotnemu življenju. Čigar sad je bilo nezakonsko dete. Po sklenjenem miru se je Pavšič vrnil domov in našel ženo in otroke v največji revščini. Vse je bilo zapuščeno. Močno ga je bolelo srce, vendar pa je ženi vse odpustil in pričel zopet pridno delati, da preživi svojo družino. Toda njegova žena, navajena veseljskega življenja v težkih dnevih trpljenja sto in stotisočev moških, se nikakor ni mogla več vživeti v mirno družinsko življenje. Vedno je hlepela po prepovedanih vžitkih. Na moža, ki je po dolgeletnih duševnih in telesnih mukah hrepel po družinski sreči, je vplivalo seveda to skrajno deprijujoče. Posledica je bila, da je prišlo med obema ponovno do jako mučnih prizorov, kar ju je počelo polagoma razdvajati.

Ločitev.

Ona je pričela končno moža odkrito mrziti, pred nekaj tedni pa mu je enostavno zbežala in odšla v službo v kavarno „Merkur“ v Židovski stezi. Živela je nadalje brezskrbno življenje in se udajala strastem. Mož pa je nikakor ni mogel pozabiti. Vedno znova je je vabil domov in spravljal na pravo pot. Ponovno je prišel ponoči k njej v kavarno in jo rotil, naj se vrne zopet k njemu. Toda ona ni imela umevanja za njegovo bolest in je živela naprej veselo življenje natakari v nočnem lokal.

Obup — temni načrti.

Cinizem, brezsrčnost in trdovratnost žene sta spravila končno Pavšiča, ki je iskreno ljubil svojo ženo, v obup. Že pred nekaj dnevi je sklenil, da si sam vza me življenje. In res je svoj načrt tudi izvršil. Hotel se je namreč obesiti na svojem stanovanju, kar pa so preprečili sosetnanci, ki so bili pravočasno opozorjeni na njegov namen. Zatem je pisal in vabil še enkrat v pisnu ženo domov, toda ona mu je odgovorila, da gre raje v smrt, kakor da bi bila še kedaj njegova. To pa je Pavšiča tako razburilo, da se je odločil za zadnji poizkus. Hotel je namreč danes govoriti z njo zadnjič osebno in jo pripraviti do povratka v njegovo hišo, — ali pa jo umoriti.

Kako se je odigrala žaloigra.

Kakor je Pavšič izpovedal na policiji, je vstal danes jutraj že ob štirih. Bil je skrajno razburjen in trdno odločen, da napravi konec svojemu nezgodnemu trpljenju, bodisi na ta ali oni način. Za vsak slučaj je vzel s seboj velik in oster namizni nož in odšel čakati svojo ženo, ki stanuje na Kongresnem trgu št. 14 pri neki stranki kot podnajemnica. Hodil je po „Zvezdi“ gor in dol in gledal razburjeno naokrog. Končno, okrog osmih dopoldne, je stopila njegova žena Mica iz hiše. S seboj je imela svojega petletnega nezakonskega otroka. Krenila je proti univerzi. Pavšič je stopil razburjen takoj proti njej in jo ustavil na trotoarju pred univerzo. Sledil je dramatični prizor. Pokleknil je pred svojo nezvesto ženo sredi

hodnika in jo prosil za povzdignjenimi rokami: „Mica, povrni se zopet na pravo pot in prid k meni nazaj!“ Ona pa se je v tem hipu okrenila, rekoč: „Ali si pijan?“ Mož, ki je do tedaj klečal ves sključen pred njo, je po teh besedah skočil razjarjen kvišku. Hotel je svojo ženo, kakor je povedal pozneje, zabosti naravnost v srce. Opazivši, da ima mož v rokah nož, pa je Pavšičeva iz strahu nekoliko odskočila in se okrenila, tako da jo je zabodel možev nož v levo stran hrbta. Vendar rana ni nevarna. Zavpila je: „Tine, kaj si naredil!“ Otrok, ki je stal poleg nje, je pričel glasno vpiti. Pavšiču pa se je takoj po strahovitem dejanju žena zasmilila in ji je sam potegnil nož iz rane, ki ga je nato žena vzela še v svojo roko. V obupu si je hotel nato Pavšič z britvijo, ki jo je imel v drugem žepu, prerezati vrat. Tedaj pa je že pristopil stražnik, ga uklenil in odvedel s seboj.

O dogodku je bil takoj obveščen tudi policijski zdravnik dr. Avramovič, na čigar ukaz je bila Pavšičeva prepeljana z rešilnim vozom v splošno bolnico. Na policiji je Pavšič pri prvem zaslišanju izjavil, da je vsega gorja kriva samo moralna propalost njegove žene.

Dopisi

TRŽIČ. SLS v Trzinu je izdala zopet nov volilni proglas, ki ga je objavila tudi v „Slovenec“. Izrabila dogodka v Trbovljah, kar pa nas ne boli. Na te li-manice se namreč ne bo v Trzinu nikdo ujel. Da v svojem proglasu tudi zlobno lažejo in zavijajo, tega smo že tudi vajeni in nas niti najmanj ne razburja. Toda nekaj drugega je, česar nikakor ne smemo pustiti v nemar. V proglasu se nahaja zopet grožnja proti obrtnikom in trgovcem, ki so podpisali nasprotno list. Treznjeji pristaši SLS, ki puste, da neodgovorni od strankarske strasti zaslepijo elementi v njihovem imenu groze političnim nasprotnikom z gospodarskim bojkotom, naj pomislijo, da je to orožje dvorezno! Še nikdar ni nobena slovenska stranka v Trzinu nastopila s takimi nasilnimi sredstvi v Trzinu kot se to upa danes SLS. Odgovora ne bomo ostali dolžni, z ob za zob G. Škerbec! S tistimi fletnimi rečmi o junstvu demokratov v boju s predilnico pa le na dan. In tudi one demokratske veličine, ki so prosajile v predilnici za milodare, navedite z imeni. Pa bo težko šlo! Prvo je namreč hudobno namigavanje, češ, morda si bo pa res kdo kaj mislil, drugo pa je prosta laž, katere je zmožen le klerikalec. S svojim delom v dosedanjih občinskih odborih je zaslužila SLS, da ji obrnejo volilni hrbet, s svojimi proglašaji pa se je onemogočila popolnoma. V Trzinu bo tepena na čeli črti in kdor se naslanja nanjo, je že v naprej goljufan. Trzin se pa zaradi tega ne bo podri, ostal bo trdno na strani demokratov, trziški volilci pa bodo pokazali pri volitvah, da se ne boje groženj in nasilja in bodo volili moža, ki so se izkazali, da so vredni njihovega zaupanja.

LESCE - BLED. Takoj čez most iz postaje Lesce na Bled je velik ovinek. Če za časa jesenske povodnji je voda cesto ravno na ovinku tako izpodjedla, da komaj gre mimo avto ali voz. Srečati se dve vozili absolutno ne moreta. Od vode pokvarjena cesta je zagrajena le za oči s šikimi lesenimi kolli. Cesta je pa še vsa spodkopana. Niti pred, niti za nevarnim mestom ni nikakega opozorilnega znamenja. Načelnik cestnega odbora je v tem pogledu skrajno malomaren, da še do danes ni dal ceste popraviti.

TRBOVLJE. Namen posvečuje sredstva, kakor vedno, tako tudi sedaj — namreč pri klerikalcih. Izrabili so naše vsega obžalovanja vredne krvave dogodke v korist lastne malhe in bisage. Po hribih in dolini, pri kmetih in delavcih črniijo naše napredne trgovce in gostilničarje ter jih prigravljajo k bojkotu naših obrtnikov. Hvalijo na vse pretege svoj klerikalni konsum, kjer se točijo vino in žganje kakor v najhujših brezleah.

Priporočali bi šefa konzuma, kaplana Zmavca listu „Prerod“, konsum sam pa v večkratno nadzorstvo naši policiji. Pazili bomo pa tudi sami, da se bodo obrtniki zakoni tudi pri klerikalcih spoštovali! — Obrtniki.

VRANSKO. Za občinske volitve na Vranskem, ki bi se imele vršiti dne 17. junija, so se združili demokrati, samostojni in socialisti ter sestavili skupno listo proti Slovenski ljudski stranki. Ker pa so pristaši slednje pustili kandidato listo podpisati po neki ženski, je okrajno glavarstvo v Celju njihovo listo razveljavilo ter je s tem brez volitve proglašena za izvoljeno kandidato listo združene gospodarske stranke na Vranskem.

LITIJA. Družabni klub „Muha“ priredil na kresni večer „Beneško noč na Savji“ s sodelovanjem pevskega društva „Lipa“ in priznanega godbenega kvarteta iz Zagorja. Kdor želi par prijetnih urid nepriljubljene zabave ter sodelovati v namenu podpore litijskega pevskega društva in društva CMD, kojima je namenjen čisti dobiček, naj poseti to prireditel. Plešaželjni pridejo na svoj račun — istotako ljubitelji lepe slovenske pesmi, glasbe in bengalične vodne razsvetljave. Pričetek ob pol 21. uri na mostu s petjem, godbo in razsvetljavo; nadaljevanje sporeda v restavraciji na „Pošti“, Vstopnina 5 Din.

SV. KRIZ PRI KOSTANJEVICI. V št. 23 „Ladiljuba“, me nekdo napada kot načelnika tukašnjega Sokola, da iščem, kje bi mogel kaj najti za volitve. Predvsem pozivljam dopisnika, da mi s polnim podpisom javi imena dotičnih „Orlic“ in bivših „Orlic“, ki sem jih vabil v gostilno, jih tam napajal in, kakor pravi dopisnik „Ladiljuba“, tudi s pečenkami pogostil, da bi v pijanem stanju od njih izvedel, kako naj bi vse druge sodili. Ako mi tega ne javi, ga javno proglašam za navadnega podleža, kateri bi me rad s svojo neotesano dušo oblatil. Kolikor poznam kot domačin tuk. razmere, v Sv. Križu Orlic sploh ni, ako jih pozna dopisnik, naj jih imenoma navede, da se bom znal v bodoče napram tej družbi vesti tako, kot zahteva oliko. Pri nas so se razmere zadnji čas tako spremenile, da Vas bo strah in da bo Vaš Katoliški dom ostal le žalosten spomin preteklosti. To je pokazala že velikonočna procesija, na katero ste z največjim naporom in vključ bencijnejski godbi spravili skupaj le par orlovskih figur. Ne hodite na solnce z maslom na glavi. Za bodoče volitve je pa dovolj gradiva zbrane; pa ne mislite, da sem zvedel od Orlic. Zadržuje Vam naj za enkrat, da nam je zelo dobrodošel g. kaplan, zakaj, se bo že spomnil in pa gospodarstvo sedanjega občinskega odbora z g. župnikom na čelu. Še veliko več, bodite prepričani, da boste po volitvah razočarani. Dolgo smo gledali Vaše početke, a vsaka stvar ima svoj konec. Toliko za enkrat — ako želite sem Vam na razpolago. Bog živi! — France Colarič, načelnik Sokola.

ŠMARJE PRI JELSAH. Danes dne 20. junija se bo treba tudi nam Šmarčanom odločiti, komu izročimo usodo našega glavega trga. Klerikalni agitatorji si že pridno brusijo pete, da bi premamili v zadnjem trenutku gotove omahljivce s praznimi obljubami in lažmi. Vsi pa vemo, da nam je petletni ustavni boj in 21 klerikalnih tigrov prineslo le visoke davke, nezgodno trošarino in nešteto drugih bremen, ki tarejo predvsem pridobitno krogo in pa uradništvo. Kdor hoče svoji občini dobro, ta more voliti dne 20. junija le listo „Šmarske stranke“, ki je zastopana po tretji skrinjici in na katero so se zedinili vsi za napredek trga delujoči tržani in oni stari Šmarčani, ki so od nekdanj iskreno ljubili svoj rojstni kraj in ki mu hočejo le dobro. Zavedni napredni volilci! Oddajte svoje kroglice v tretjo skrinjico, ker boste s tem pokazali, da ste dobri občani našega Šmarja.

Obnovite naročnino!

na odru in razpolaga z dobrim pevskim materijalom. Orkester pariza. Režija je v dobrih rokah. Pri tej prognozi, ki je za bodočnost vseskozi ugodna, se nismo mogli otresti postranske misli, da morebiti „Carmen“ ni bila samo labudja pesem Bizeja, pač pa, da je morda bila tudi labudja pesem našega gledališča. Divja in strasna bi nam znala ostati le kot spomin na obile žrtve in trud, s katerimi smo si Slovenci zgradili v Mariboru lastno gledališče. Le spomin na žrtve in trud, ki nista naša razumevanja žrtve in kateri so v prvi vrsti poklicani, da podprejo vsako kulturno stremiljenje, še posebno, če je nacionalno tako pomembno, kot je ono slovenskega gledališča v Mariboru.

Dr. C.-c.

Mariborska drama v Zagrebu. Danes gostuje del članov mariborske drame v Zagrebu, in sicer s Schönherjevo dramo „Ono“, jutri pa z Hasencleverjevo dramo „Onstran življenja“.

Znani flamski slikar Emil Claus je umrl na svojem posestvu blizu Genta. Bil je eden najvažnejših zastopnikov sodobne flamske slikarske šole; imenovali so ga „slikarja solnne luči“. Njegove slike najdeš po vseh boljših evropskih galerijah.

Letošnje Wagnerjeve slavnostne igre v Bayreuthu se bodo obnovile dne 22. julija po desetletnem premoru. Vse vstopnice za celo serijo predstav so že zdavnaj razprodane do zadnjega prostora.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Mariborsko gledališče.

Petek, 20.: Zaprtó.
Sobota, 21.: „Traviata“. D. (Zadnjič v sezoni.)
Nedelja, 22.: „Namišljeni bolnik“. E. —

„Carmen“ v Mariboru

Maribor, 18. junija.

Kot zadnje noviteto letošnje operne sezone nam je podalo naše gledališče prečeno soboto Bizeja „Carmen“. Ta opera se doslej v Mariboru sploh še ni igrala, čeprav predstavlja višek tega, kar imenujemo opera in je kot taka dosegla na drugih odrih največ uprizoritev med vsemi sestrami. Vzrok njene popularnosti leži v nedosegljivem koloritu, ki ga izžarevata dejanje in glasba. Vse delo preveva pristen španski temperament z vsemi njegovimi strastmi in divjo romantiko.

Ko sem svoječasno čestital g. Andri Mitroviču k dobri uprizoritvi „Cardaske kneginje“, je menil, da „a veseli, ako smo bili zadovoljni. Vendar pa je rekel, da opereta ni ravno višek njegove ambicije. Svojo lastno in svojo ge soproge zmožnost hoče pokazati v „Carmen“. Mitrovič je mož beseda. Kakor nam je podal dosedaj vse opere in operete dovršeno — v tem čustvu namreč, da ni nikdar pustil na oder le na pol naščudiranih stvari, pač pa da je opilil in izrabil vse več ali manj skromne moči ali sredstva do skrajnosti in jih združil v nad vse priključivo celoto — tako nas je tudi nepričakovano razveselil z dobro naščudirano „Carmen“. Je to velika njegova zasluga. Kajti en gro mirno svojo pot kljub kronični gmoalni krizi našega gledališča, ki je sposobna, da ubije veselje, energijo in poljetnost. Pri tem leži pretežna večina dela za operne predstave na ramenih g. Mitroviča. Vse mora sam pripraviti in naščudirati. V interesu uprave, publike in predvsem g. Mitroviča samega je, ako se ga razbremeniti in mu dodeli stalen korepetitor, ker ga sicer trajno in naporno delo ubije. Dobro pripravljena in temeljito naščudirana je bila torej sobotna uprizoritev. Splošno bi omenil glede celega ansambla, da je bil zelo dober. Naslovna vloga je našla v g. Mitroviču v vsakem oziru dobro interpretirano. Od dejanja do dejanja je rastle in je dosegla pevski in

posebno dramatičen višek v sklepnem duetu četrtega dejanja. Igrala je temperamentno in strastno, vseskozi demonška ciganka. Mislimo, da je to njena reprezentativna vloga. V gosp. Skrivaniču je imela za Don Joseja dobrega partnerja. V igri ji je stal skozi vsa opero verno ob strani. Škoda, da nima višine, ker bi bil potem prvovrstna operna moč. Nežno in lirčno partijo Micaele je pela gdč. Vladimirova, ki je odlična in kulturna pevka. Njena zmožnost je prišla do popolne veljave v lepi Es-dur romanca v tretjem dejanju. Escamilla je pel g. Govorov, ki je srečno pogodil jedrnatost in odločne ritme toreadorjev. Svojo igro pa bi moral bolj umiriti, ker je mestoma prenergovna. Tudi pravilni izgovorjavi slovenskega teksta bi moral posvetiti več pažnje.

G. Staglar je bil kot častnik Zuniga v igri dostojanstven in v petju dober. Razveselili sta nas tudi ciganski dekleti gg. Lubejce in Kogojeva. Posebno prva kaže mnogo ambicije, s katero si bo priborila vsled svojega ljubkega glasu in sveže igre na odru dobro pozicijo. G. Urvalek je igral narodnika Moralesa in v tretjem dejanju tihotapca Remendado. To zadnje vlogo je podal s tako naravnostjo in dobro pogojeno mimiko kot bi bil v tem poklicu doma. G. Skrivanič je igral drugega tihotapca Dancairo in smo bili z njegovo ublaže-

no igro in nepričakovano dobrim petjem prav zadovoljni. Krčmar g. Kokota je bil igralsko dober, motila jo le maska, ki je bila malo pretirana.

V zboru je dober in svež pevski material, ki bi prišel kot tak do popolne veljave, ako bi se pomnožili basisti in altji. V igro se poglablja in skuša svoje nastope igrati. Strumen je bil nastop besopetceev, ki so nevtrastno trobili in peli. Obhod toreadorjev, pri katerem so nastopili in jahali vojaki, je trajal predolgo in je publika takoj pri tretjem cerku zapazila, da obstoja dolga vrsta toreadorjev pravzaprav le iz 4 jahčev in 8 pešcev. Teh poslednjih paradni korak je vzbudil mnogo veselja. Režija je bila v dobrih rokah g. Bachmana, vendar se mestoma nismo mogli otresti vtisa, da stoji ista pod vplivom šole pred kratkem odigrane „Cardaske kneginje“. Nekaterim nastopom, posebno ženskega zbora, je manjkala ona serioznost, kakor jo zahteva opera.

Scenograf g. prof. Cotič je dostojno izkazal svojo zmožnost in ustvaril posebno v 2. in 3. dejanju izbornu scenerijo. Ta prireditel je pokazala, da ima naše gledališče v sebi vse garancije za nadaljnji obstoj in razvoj. G. Mitrovič je temeljit, podjeten in temperamenten dirigent in ravnatelj. Solisti so dobri in v vsakem oziru svojim nalogam dorasli. Zbor je konsolidiran, se vživlja v dejanje

Domače vesti

* **Odhod ministrov v Beograd.** Včeraj popoldne sta se vrnila v Beograd ministri prosvete Svetozar Pribićević in ministri znanosti dr. Momčilo Ninčić.

* **Za profesorja na zagrebaški teološki fakulteti** je imenovan bivši poslanec doktor I. Šimrak.

* **Občinske volitve v Mariboru in Celju.** V Mariboru se vrše občinske volitve 21. septembra, v mestu Celju pa 28. septembra. Za Ptuj se bodo razpisale volitve pozneje.

* **Smrtina kosa.** V Ljubljani je umrl včeraj g. Evstahij Kobal, uradnik zavarovalne družbe «Triglav» v starosti 52 let. Pogreb se vrši danes ob petih popoldne iz hiše žalosti, Dalmatinova ulica 7, na pokopališče pri Sv. Križu. Blag mu spomin!

* **V slovo.** Ko zapušča ljubljansko opero, mi je mila dolžnost da se umetnost ljubljanskemu ljubljanskemu občinstvu najiskreneje zahvalim za vse simpatije in za vsa vzpodbuda, ki sem je bila deležna lekom svojega delovanja na kr. Narodnem gledališču v Ljubljani. Ta doba mi ostane v najlepšem spominu in vedno bom ponosna na svoje umetniške uspehe na kulturnem središču bratskega slovenskega plemena. Vsem, ki sem jim smela s svojo umetnostjo pripraviti kaj čistega duševnega užitka in ki so nešteto krat tako ljubezljivo mi izkazovali svoje priznanje, klečam ob slovesu prisrčni č. Bogom.

Zdenka Ziková.

* **Nov slovenski list.** Nedavno je izšla prva številka «Zadrugarja», glasila nabavljajne zadruge uslužbencev državnih železnic v Ljubljani. Izhaja vsakega prvega v mesecu. Naročnina za nečlane 18 dinarjev letno.

* **Znižane vozne cene za dijake.** Prometno ministrstvo je povodim velikih poštne dovolilo dijakom, ki se vračajo na poštne cene, ki so jim, znižane železniške vozne cene. Dijaki plačajo za vožnjo na poštne cene in za povratek v šolo le četrtino normalne vozne cene. Ta olajšava velja za odhod od 15. junija do 3. julija, za povratek pa od 15. septembra do 15. oktobra.

* **Službena leta poštne selskih slug.** Poštne selskim slugam se šteje službena doba šele od leta 1910. naprej, ko so bili z dekretom nastavljeni. Dolej so bili poštne sli v zasebnem razmerju s poštarjem in torej niso bili državni nameščenci.

* **Hrvatska Riječ** državnjena. Po vseh iz Splita so oblasti prepovedale nadaljnje izhajanje Segvičevega lista «Hrvatska Riječ» zaradi hujšajočega in protidržavnega pisanja.

* **«Telegraf i telefon».** Pod tem naslovom začne izhajati ministrstvo pošte in brzojava 28. t. m. strokovni list z ilustracijami, v katerem bodo razložena vsa azvodila za radio-amaterje pri instaliranju in postopanju z radio-aparatom. List se bo tiskal v Ljubljani in bo izhajal najprej mesečno, potem pa tedensko.

* **Palata generalnega štaba.** Ministrski svet je na svoji zadnji seji dovolil ministrstvu vojne in mornarice za gradnjo nove moderne palače za glavni generalni štab v Beogradu kredit v znesku 11 milijonov dinarjev.

* **Izseljevanje v Ameriko.** Kakor objavlja izseljeniški komisariat v Zagrebu, se je meseca aprila letos izselilo iz naše kraljevine 1499 oseb, in sicer 974 moških in 525 žensk. Na Slovenijo odpade 31 oseb (27 moških in 4 ženske). Vrhovno sodišče v Washingtonu je ukinilo ugodnost, da smejo povratniki jemati s seboj žene in otroke v času, ko je kvota izčrpana.

* **Zopetno preganjanje patrijarha Tihona.** Pariški listi poročajo iz Rige, da bodo patrijarha Tihona, ki so ga sovjetska oblastva zopet začela preganjati, prepeljali iz Moskve v Petrograd skupno z nekaterimi drugimi cerkvenimi dostojanstveniki pravoslavne cerkve ter jih bodo

tam zaprli v Alesandrovske trdnjavo. Sovjetska oblastva izjavljajo, da se izvrši ta premostitev na lastno željo patrijarha, kar pa seveda ne odgovarja resnici, temveč zapro sovjetske oblasti patrijarha v samostan zato, ker je njegov vpliv zopet začel rasti in ker nameravajo na vsesrdušnem cerkvenem kongresu ki ravno te dni zboruje, sploh odpraviti patrijarhat. Na tem kongresu ruske cerkve so, kakor smo že včeraj poročali, tudi sklenili, da se odpravi dosedanj staroslovenski obredni jezik in uvede moderna ruščina.

* **Dijakijski kongres v Varšavi.** V Varšavi se vrši dne 2. septembra mednarodni dijaški kongres, katerega se udeležijo tudi delegati jugoslovanskih vseučilišč. Ljubljanska univerza bo zastopana na kongresu po treh delegatih. Beogradska univerza odpošlje na kongres 7, zagrebaška pa 5 delegatov.

* **Ciklon v Rusiji.** Sredi preteklega tedna je divjala nad Moskvo huda nevihta, ki je polomila mnogo dreves. Po ulicah so tekli potoki vode in so ustavili ves promet. Ciklon je prišel s severovzhoda. V mestu Vitjebsku je vihar trgati strehe raz poslopj. Strela je ubila več ljudi. V jurjevskem okraju Vladimirske gubernije je poškodovanih osem vasi in opustošenega mnogo polja. Tudi v Tiflisu je divjal silen vihar.

* **Smrt Petra Tripala.** V Sinju je prošli terek po dolgotrajni bolezni umrl znani dalmatinski rodoljub Petar Tripalo. Pokojnik se je zlasti odlikoval v narodnih borbah za časa Avalrije, ko je bil deželni poslanec. Dolgo vrsto let je bil župan mesta Sinja. Bil je navdušen bojevnika za edinstvo našega naroda, oče znane demokratske rodbine v Sinju.

* **Smrtina železniška neorča v Zagrebu.** V sredo popoldne je v Zagrebu mešani vlak, ki je prišel iz Moravice, povozil 80 letnega nadzodnarja Ivana Stipetića iz Ogulina, ki je stanoval pri svoji hčerki Ani Smode v nekem železniškem vagonu. Starček je šel ravno preko proge ko je pridrvel vlak, ki ga je takoj podrl na tla. Ponesrečeni je imel težke poškodbe na glavi in obrazu, polomljena vsa rebra in desno nogo zlomljeno na dveh krajih.

Pravi kranjski firnež, oljate in suhe barve, prašno olje, kit, klej, slikarske in plesarske čepeče itd.

Ravhekar & Dergano
Pred Škofijo št. 20.

* **Smrti škof iz četrtega nadstropja.** Na grozen način si je končala v Trstu življenje mlada učiteljica Ines Lamberli. Prišla je na obisk k svoji sestri. Bila je nenavadno potrta in zamišljena. Ko je bila trenutno sama v sobi, je Ines skočila iz okna četrtega nadstropja na ulico, kjer je na kamnitem tlaku takoj obležala mrtva. Domneva se, da je storila obupen korak zaradi neuspeha pri nekem izpitu.

* **Roparski napad na Dunaju.** Dne 11. t. m. je bil na stopnicah neke hiše v Pratu na Dunaju napaden blagajnik tamojšnje trdnje «Brüder Neumann» — Edward Lübeck ter po dobljeni telesni poškodbi oropan 250 milijonov avstrijskih kron, ki jih je imel s seboj i zavite v časopis «Neue Freie Presse». Ropar je bil zasledovan, vendar pa se mu je posrečilo pobegniti. Dognalo pa se je sedaj, da vodi njegova sled v Jugoslavijo.

* **Areliacija nevarnega hitopapca.** V Subotici je bil v sredo zvečer aretiran tamkajšnji zlatar Edvard Wochani, ki je že več let hitopapil z valuto in dragocnostmi. Domneva se, da je država oškodovana za milijone.

* **Stekle mačke v Zagrebu.** V Zagrebu je bilo v zadnjih treh dneh ogrizeno 10 oseb od steklih mačk. Ogrizene osebe so bile izročene Pasteurjevemu zavodu v

zdravljenje, na mačke pa je odrejen splošno lov. Mestni fizikat je pri dveh mačkah ugotovil steklinco, obstoja pa nevarnost, da sta te dve mački ogrizli tudi druge in je torej steklina najbrže že kolikorotliko razširjena med domačimi živalmi.

Opozarjamo na 10 letnico Sokolskega društva v Mostah pri Ljubljani, ki se vrši v nedeljo dne 22. junija 1924.

Iz Ljubljane

u— **Zopet dve žrtvi kopaliske sezone.** Včeraj ob štirih popoldne je na tako zvani «špicu», kjer se Gruberjev prekop odcepi od Ljubljanske, utonil vojak Božo Bimović, rodom iz Makedonije, ki je bil pridelen razmejitveni komisiji in je bil nastanjen v Nuškovi vojašnici v Trnovem. Med kopanjem ga je zgrabil krč in je takoj izgubil pod vodo. Pomoč je bila izključena. O nesreči sta bila takoj obveščena policija in poveljstvo Nuškove vojašnice. Iskanje trupla utopljenca je bilo zelo trudapolno in so je našli šele čez tri četrte ure. Na odredbo komisije je bilo truplo zvečer prepeljano v mrtvašnico pri Sv. Krištofu. Bimović je bil aktivno službe vojak. — Druga nesreča se je zgodila v bajerju v Kosezah pri Ljubljani. Tamkaj je utonil neki, približno 25letni delavec opekarne Stavbe družbe, vendar njegovega imena do pozne ure zvečer še nismo mogli zvedeti. Zagazil je v bajerju v blato in ni mogel več ven. Izvlekli so ga šele po dolgem času, ko je bilo že prepozno. Na lice mesta je prispel zdravnik dr. Trauner, ki se je celi dve uri trudil, obuditi ponesrečenca z umetnim dihanjem, a je bil ves napor zaman. — Pozno v noč se nam poroča, da je utopljenec 24letni Alojzij Grobelšek, doma iz Pilštajna pri Brezicah, delavec v opekarni Stavbe družbe, stanujoč v Kosezah št. 33. Grobelšek se je šel z več tovaršji kopat v bajer, kjer pa je kmalu zašel v blato in izgubil pod vodo, ne da bi mu kdo mogel priiskočiti na pomoč. Njegovo truplo so prepeljali zvečer v mrtvašnico v Dravljah.

u— **Polletjske prijave.** Od srede na četrtek so bili prijavljeni policiji sledeči prestopki: 2 tatvine, 2 kaljenji nočnega miru, 3 lahke telesne poškodbe, 1 poškodba tuje lastnine, 2 prestopka obrtnega reda, 6 prestopkov cestnega policijskega reda, 3 prestopki pasjega kontumaca in 1 prestopki nedostojnega vedenja.

u— **Vlom v stanovanje.** Dne 18. t. m. je neznani zlikovec, brčkone s pomočjo vitriha, vdrl v stanovanje trgovskega pomočnika Antona Kumšica na Sv. Petra cesti št. 22. Storilec je razmetal po sobi nekatere stvari, končno pa je odprl še predal umivalnika, kjer je šele našel izdatnejsi plim. Izaneknil je namreč zlato zaklopno uro in verižico v vrednosti okrog 7000 Din.

u— **Okraden krošnjar.** V vlaku na glavnem kolodvoru je bilo dne 17. t. m. ukradeno krošnjarju Petru Jurčeviću, stanujočemu v Kolodvorski ulici št. 24, dvanaest aparatov za striženje las, dvanaest tucatov britve in večja množina žepnih nožičev, v skupni vrednosti 2500 Din.

u— **Tatinski obisk.** V sredo popoldne se je splazil doslej še neznan tat v predsoho stanovanja obratnega ravnatelja juž žel. v pokoji Viktorja Bračiča na Resljevi cesti št. 7 in mu odnesel skoro nov suknjiti in popolnoma ohranjen dežni plašč. Tatvino je zagrešil brčkone eden izmed številnih beračev, ki posečajo tuja stanovanja.

u— **Kokošji «rabelj» Josip Novak,** bivši blapec, doma iz Mengša, se specializira zadnji čas za tatvine kokoši po dvoriščih v mestu. Bil je zaradi enakih tatvin že kaznovan. Dne 15. t. m. ob enajstih ponoči pa se je zopet oglašil v hlevu Terzije Židon na Selu, hoteč si nabaviti par komadov kuretine. Vsled kokodajsanja kokoši pa se je zbudi domači blapec, ki je zalotil «dihurja» ravno v trenutku, ko je ta že zavlil eni izmed številnih kokic vrat in jo spravil v vrečo. Novak mu je sicer ušel, vendar pa je bil že naslednje jutro aretovan v Vodmatu.

Iz Celja

e— **«Cillier Zeitung»**, glasilo nemške renegatske klike v mariborski oblasti postaja zadnji čas vedno bolj objestna. Med drugim rabi izključno zopet samo nemška imena za naše kraje, ki jih pa kakor sama dobro ve, pod tem imenom v Jugoslaviji sploh ni. Opazujemo tudi, da se poslužuje pri uličnih imenih samo nemških spakedrank, n. pr. «Cankar-gasse», ki seveda ne obstoja. In v ta list, ki tako namenoma prezira in zaničuje naš jezik, inserirajo gotove slovenske tvrdke, kojih imen danes še ne priobčimo, ker smo mnenja, da so napravili to iz nerodnosti, niso se pa zavedali, da si s tem več škodujejo nego koristijo. Dajmo nekaj na svoj narodni ponos in ne pozabimo na našo težko preteklost!

e— **Celjsko pevsko društvo** priredi, kot že javljeno, v soboto 21. t. m. v celjskem Narodnem domu svoj prvi koncert v letošnji sezoni. Nastopi moški, mešani in ženski zbor. Pretežna večina zborovskih skladb je Adamičevih, in sicer njegove novejšje, to so: a) Kdor je truden, naj gre spat, b) Zrelo žito in c) Če ti ne boš moj (mešani zbori), d) Serenada, e) Fantovska (moški zbori) in f) Kje si, dragi? (ženski zbori). Od sodobnih skladateljev se še proizvajajo sledeči zbori: Premiri: V Korotan, Hatze: Cerjo moje, čergice, in Sarajevka (mešani zbori), Fr. Kimovec: Oblaček, Dobronič: Jadnik. Iz cikla Dvočakovih moravskih dvospevov se poje št. 10: Rasti, travica. Zbor, ki šteje čez 70 članov mešanega zbora, si je na

del nalogo, seznanjati občinstvo s sodobno zborovsko literaturo naših jugoslovanskih skladateljev. Upamo, da bo občinstvo z ozirom na dejstvo, da se Celjsko pevsko društvo rado udeležuje pri raznih lokalnih prilikah, počastilo ta koncert z najštevilnejšim obiskom. Vstopnice v predprodaji v trafikah gospe Kovač v Aleksandrovi ulici.

e— **Za povzdigo tujskega prometa v Celju.** Mestni magistrat celjski razglasa: Leto za leto se pojavlja vedno večje število gostov po naših letoviščih, kopalščih in turistovskih postojankah, ki ne morejo dobiti vsi stanovanja v hotelih in v gostlinah ter vsled tega povprašujejo tudi po zasebnih stanovanjih. Da se olajša delo raznim tujsko-prometnim uradom in pisarnam in se za letošnje letoviško sezono ukrene vse potrebno, bo mestna občina prejela prijave stanovanj v času od 17. do 27. junija v sobi št. 2 mestnega magistrata (referent A. Zupančič) izključno le v času od 9 do 10. ure popoldne. Od strank se pričakuje, da prijavijo samo snažna in za tuje primerna, četudi majhna stanovanja.

e— **Trgovsko društvo v Celju** vabi k 15. rednemu letnemu občnemu zboru, ki se vrši dne 26. junija ob 8. uri zvečer v rdeči sobi «Narodnega doma». Dnevni red: 1.) Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2.) Poročilo predsednika, tajnika, blagajnika in revizorjev. 3.) Volitev funkcionarjev. 4.) Ureditve razmere z gremijem zaradi društvenega tajnika. 5.) Slučajnosti. Ako ob napovedani uri občni zbor ne bi bil sklepčen zaradi nezadostnega števila članov, se vrši eno uro kasneje drugi občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih članov. — Odbor.

Iz Maribora

a— **Prememba posesti.** Konfekcijska tvornica «Jugoslovanski Lloyd» na Ruški cesti v Mariboru je prešla v last Slavonske banke.

a— **Tajna seja mariborskega občinskega sveta** je trajala v sredo do polnoči. Določili so se predvsem podrobnejši pogoji glede nakupa Kiffmanove hiše za uradno oblast, ki se bodo lahko deloma takoj presečili v te prostore. — Dr. Leskovarju se dovoli izplačilo na stroških zastopanja občine 20.000 Din. — Pol drugo uro pa je trajala debata o zadvi mestnega živnozdravnika Hinterlechnerja, ki je v zadnji instanci zmagal v tožbi proti občini zaradi suspenzije iz službe. Bil je sprejet predlog, da se upokoji.

a— **Izzivajoči obrtnik.** V včerajšnjem «Slovencu» se mariborski slikar Fran Horvat iz Slovenske ulice v posebnem dopisu javno norčuje iz «Zerjavovce» in obžaluje, da je pri znanem burnem občnem zboru Obrtnega društva proti svoji volji začel v listo odbornikov «Zerjavovce». G. Horvat se je sicer v tej — zanj zelo nepremišljeni izjavi — malo skregal z resnico, toda nam je prav, da je končno odločno konstatiral svojo za grizeno pripadnost k SLS. Zdi se nam pa, da mu dajo «Zerjavovci» v Mariboru več zaslužiti kot njegov inspirator Zebot et consorte. Tako, g. Horvat!

a— **V umor nad Tremi ribniki** pri Mariboru še ni prišla nobena jasnost. Ugotovilo se je le toliko, da je bila Stelzer umorjena z lastnim žepnim nožem, katerega so po umoru našli še krvavega pri njej. Značilno za sledove po morilcih je tudi to, da je bila Stelzer pokrita čez glavo s tujim ženskim krilom, ne z lastnim, in s tujo ruto. Na mariborskem trgu jo je baje videl neki Fras še ob 11. popoldne. Ker so okrog umorjene še popoldne skakljale njene piške, je bila očitno zvalčena proti Trem ribnikom, kjer se nahajajo vile, in sicer pod prevezo, da bo tam prodala piške.

Iz Primorja

* **Umrl je** v Veprincu v Istri župnik g. Kazimir Mandić odlični narodni duhovnik stare častitljive šole, kakor jih je danes že malo.

* **O spremembi na vodstvu tržaške prefektore,** povzročeni vsled imenovanja dosedanjega prefekta Crispo-Moncade za glavnega policijskega direktorja v Rimu, piše obširno včerašnja «Edinost». O Moncadi pravi da ni bil baš naklonjen stremljenjem Jugoslovancev v Juljski Krajini — saj je bil fašist — da pa je bil vsekakor boljši, vsaj v zadnjem času, kakor njegov kolega v Gorici ali Vidmu. Bil je tudi v občevarju korekten in priazen, da slovenskih predstav ni že kar a priori zavračal, kakor mnogi drugi visoki funkcionarji. Zato «Edinost» obžaluje njegov odhod. — Za novega prefekta je imeno-

van Amador Moroni, dosedaj v Trstu docela neznan, tako da nihče ne ve, kaj prinese.

Vpisovanje na srednjih šolah

* **Državna realna gimnazija v Kočevju.** Za sprejemni izpit v I. razred se je treba prijaviti dne 29. junija od 9. do 11. ure. Vnanji učenci se lahko zglase tudi pisмено, tako da pošljejo do tega dne po pošti rojstni list in obiskovalno spričevalo, odnosno zadnje šolsko spričevalo z opombo, da je izdano v svrhu vstopa v srednjo šolo. Sprejemni izpit bo 30. junija. Oddaljeni učenci se morejo vpisati tudi še ta dan od 8. do 10. ure. Točno ob 10. uri bo pisмени izpit, potni pa popoldne po potrebi. Učenci naj pridejo v spremstvu staršev ali njih namestnikov. Ponavljalni izpit na tem zavodu ali na kakem drugem za šolsko leto 1924-1925 ni dovoljen. Omejitve glede sprejema deklic več ne veljajo. S prihodnjim šolskim letom se bo otvoril na zavodu na novo VI. razred.

* **Trgovska šola v Novem mestu.** Vpisovanje za šolsko leto 1924-1925. se vrši 28., 29. in 30. junija med 11. in 12. uro v I. letnik se sprejemajo 1.) učenci učenke, ki so dovršili 4. razred srednje oziroma 4. ali 3. razred meščanske šole; 2.) učenci in učenke, ki so dovršili 3. razred srednje, oziroma 2. razred meščanske ali 8. razred osnovne šole in napravilo sprejemni izpit za I. letnik trgovske šole. Vpisnina znaša 5 Din, prispevek za učila 10 Din, šolnina pa 75 Din na mesec.

* **Meščanska šola v Vojniku.** Vpisovanje v 1. razred se vrši v dneh 28., 29., 30. junija vsakokrat od 8. do 12. ure. Sprejmejo se učenci, ki so z dobrim uspehom dovršili 5. šolsko leto. Javijo naj se v spremstvu staršev, oziroma njihovih namestnikov z zadnjim izpričevalom in krstnim listom ali izpisom iz krstne knjige. Ravnateljstvo.

Poslano.*

Kot odgovor na notico «Grožnja z bombami», ki je bila priobčena v «Slovencu» z dne 17. junija izjavljamo:

Z imenovano notico je vzel «Slovenec» prav čednostno žensko v svoje varstvo. Tudi tu se je pokazalo, da oni, ki laže, tudi krađe in obratno. Imenovana A. Š. je ukradla pred kratkimi 14 dnevi nekemu 12-letnemu dečku čevlje, ki sem jih dobil v petek dne 13. junija na nogah njenega sina.

Vsled tega zelo užaljena in kompromitirana A. Š. je v ponedeljek 16. junija zopet iskala priliko, da bi se kregala. Ker na njene besedne napade nisem reagiral, me je dejansko napadla s sekuro in ubranil sem se je s tem, da sem jo odrinil.

Cela notica, da bi jo jaz pretepaval je zlagana. Logično, da oseba, ki krađe — tudi laže.

S tem je zadeva zame rešena.

Josip Tišler.

* Za vsebino uredništvo ni odgovorno.

Ali hočete spoznati krvoločnost klerikalcev?

Čitajte! Kaj so ti hinavci in zločinci delali v dobi «Svete inkvizicije», ko so

34.656 ljudi živih na grmadi zažgali 28.496 ljudi na galerah in v ječah pomorili.

Čitajte!

Veliki inkvizitor

Ljubezenski roman iz najsrmatnejše dobe človeške zgodovine.

Naročajte ga pri upravi «Jutra» v Ljubljani, Prešernova ulica 54. Velezanimiva knjiga stane 30 Din, s poštnino vred 32 Din. Organizacije in poedinci, ki plačajo najmanj 10 izvodov, dobe knjige po 20 Din.

Širite knjigo med nezavedne ljudstvo, da se mu bodo odprle zaslepeljene oči!

Od slej se

razlikuje izvrstni, iz davna preizkušeni «Pravi» : FRANCKOV : kaval pridatek» od ponarejenih proizvodov tudi že na zunaj po novi, rjavomodro-beli etiketi. — Na tej se posebno iztičejo karakteristični znaki razlikovanja, ki so im: »Frank» in »kavni mlinček».

»Pravi : FRANCK + z mlinčkom» zahvaljuje svojo splošno priljubljenost izvrstnemu aromu in prijetnemu okusu ter svoji izdatnosti in tečnosti.

Iz življenja in sveta

Spomin na katastrofo „Titanica“

Heroizem telegrafista Philippsa.

Te dni se bo vršil v Parizu prvi mednarodni radio-kongres, ki se bo bavil z vprašanjem ureditve mednarodnega brezžičnega prometa. Na programu se nahaja tudi zanimiv predlog francoske radio-zveze. Francozi predlagajo, da se v spomin in v čast slavnega telegrafista „Titanica“, ki je postal žrtev svojega poklica, ustavi vsako leto na določen dan in uro delovanje za pet minut vseh brezžičnih aparatov na svetu.

Gre za tem, da se ovekoveči junaštvo telegrafista Philippsa, ki je neustrašeno vršil svojo dolžnost, da reši potnike takrat (pred 12 leti) največjega parobroda na svetu „Titanica“.

Ta parnik, se je, kakor znano, nahajal dne 18. aprila 1912. na svoji prvi vožnji od Southampton v New York na Atlantskem oceanu. V tem času so plavale po morju številne ledene gore, ki so bile za ladje silno nevarne. Nihče pa ni slutil, da bi te ledene gore mogle biti nevarne za največjo ladjo sveta. Bilo je pozno zvečer. Parnik je vozil s hitrostjo 20 morskih milj (36 km) na uro. Vsi prostori so bili sijajno razsvetljeni. Svirala je godba, potniki so plesali in se zabavali. Izenaden, bilo je to okoli 11. ure ponoči, je strašna detonacija pretresla parobrod. „Titanica“ je zadel ob ogromno ledeno goro. Med potniki je nastala strašna panika. Tudi mornarji so bili vsi preplašeni. Vse kabine so bile v kratkem času pod vodo.

Potniki so začeli v temni noči skakati v rešilne čolne, mnogo jih je padlo v valove in kapetan Smith si je na krovu iz obupa pognal kroglo v glavo. Le en sam človek je ostal hladnokrven na svojem mestu. Sklenil je žrtvovati svoje življenje, da reši ostale. Ta junak je bil telegrafist Philipps. Ni se oziral na blazno vpitje okoli sebe; sedel je mirno pred svojim brezžičnim aparatom in klical na pomoč. Voda mu je segla do kolen, kmalu nato do prsi, a on je stal mirno pred aparatom in neprestano klical na pomoč. Valovi, ki so prihrumeli nad parnik so končno pokopali tudi tega morda najhrajnejšega junaka na „Titanici“. Philippsove pozive na pomoč pa je sprejel neki parobrod, ki se je nahajal v gotovi daljavi od potopljenega „Titanica“. Philippsova zasluga je bila, da je ta parobrod rešil 745 ljudi gotove smrti.

Na krovu „Titanica“ se je nahajal tudi ameriški milijarder Astor, ki je ponujal mornarjem in častnikom ogromne vsote, da bi ga pustili v rešilni čoln. Na poziv častnika, da imajo prednost žene in otroci, je stopil Astor na stran in čakal kakor drugi, da bi prišel na vrsto. Toda bilo je premalo čolnov, in tako je našel smrt v ledenih valovih tudi milijarder Astor.

Biseri

V pondeljek se je vršila v Louvru v Parizu dražba biserne ovratnice, ki je bila svojčas last madame Thiersove. Ta ovratnica ima tri vrste biserov, vsega skupaj 145. Biseri so najčistejše barve in nekateri izmed njih izredno veliki. Največji biser je bil svojčas kupljen za 14 tisoč frankov. Pred kakimi 30 leti so ga cenili na 25 tisoč, danes pa na en milijon frankov. Cela ovratnica je bila prodana trdnjki za dragulji Hemsy & Lopet za 11.280.000 frankov. Tudi ostali dragulji, ki so prišli na dražbo, so dosegli visoke cene.

Bisere so že nekdanje visoko cenili in so imeli in imajo še dandanes večjo vrednost kot diamanti ali briljanti. Znano je, da jih je imela staroegiptska kraljica Kleopatra zelo rada in da so bili najlepši kleopatra, ki so se dali takrat dobiti, v njeni posesti. V novejšem času je imel vojvoda Buckinghamski ovratnico, ki je bila takrat, za časa Ane Avstrijske, vredna 300.000 frankov. Danes bi ta cena znašala več kot proračun precej velike države v Evropi.

Sultan Suleiman je podaril svojčas beneški republik biser, ki je bil vreden 200 tisoč cekinov. Lep komad je imel tudi eden španskih kraljev. Perzijski šah je l. 1623. kupil biser za nad 300.000 dinarjev predvojne veljave. Mati bivšega nemškega cesarja Viljema je dobila kot poročni dar biserno ovratnico, vredno nad pol milijona predvojnih frankov. Malo pred vojno je imela angleška grofica Dudley biser hruškaste oblike, vreden malo manj kot pol milijona zlatih dinarjev. Neki pariški draguljar je pred nekaj leti kupil od arabskega trgovca biser podolgovate oblike, dolg okoli pol centimetra, za 2.750.000 zlatih frankov.

Cene biserov se ravnaajo večinoma po barvi in po čistosti in seveda tudi velikosti, kar pa ni merovalno za vrednost. Cejlonski biseri so mlečne barve, v Perzijskem zalivu pa rmenkaste. So pa tudi zelenkasti, plavkasti, rdečkasti in celo črni. Rdečkasti so najlepši in najredkejši in zato tudi najdražji.

Z biseri ni mnogo dela, kakor n. pr. z diamanti, rubini, safirji in drugimi zlahtnimi kamni, ki jih je treba brusiti, vdelavati v prstane, uhane, ovratnice itd. Razen snavljanja, ki pa mora biti seveda zelo previdno, je treba bisere samo zvrtati in nanizati na vrvico in te opremiti za zaklopnico: ovratnica je gotova. Ni pa lahko izbrati prave komade, ki se nanizajo na vrvico. Ako naj bo ovratnica dragocena, se morajo zbrati oni biseri, ki harmonizirajo po barvi, čistosti, velikosti in tudi izvora. To pa je izredno težko, ker je treba potrebne strokovne znanja in mnogo vaje.

Zadnje čase so delali poskuse, da bi ustvarila umetne bisere. Poskusi so se deloma posrečili; tako takti biseri se nikakor ne morejo primerjati s pravimi, ne po velikosti, ne po barvi in ne po čistosti. Biseri postajajo vedno redkejši, in ne bo dolgo, ko se bo dobil le še kak redek komad iz morja. Potem bodo dosegli cene biserov naravnost fantastične cene.

Presaditev oči

Ze parkrat smo čitali v našem časopisu o poskusih, ki so jih delali razni prirodopisci in očesni zdravniki s tem, da so poskušali nadomestiti pokvarjeno ali manjkajočo oko z zdravim, potem presaditve. Vršili so se taki poskusi že pred več leti v Evropi in Ameriki. Zato ni to nikaka senzacionalna novost, ki naj bi morda izšla v najnovejšem času iz naših domačih krogov, kakor to hočejo nekateri. Spominjam tu le na šaljivo pripovedko „Kozje oko“, ki jo je spisal že davno umrl France Levstik.

V njej pripoveduje, da sta se v nekem mestu pripravila dva zdravnika, kateri izmed njiju je izurjenjši. Prepričani na pomaga, izkusiti se je treba. Kdor podleže, boji drugemu sluga. Stavila sta, da iztakneta oči drug drugemu brez bolečin, nato pa zopet vstavita. Dočim je izvršil operacijo prvi brez vsakršne nepravilnosti, prileti med operacijo drugega skozi odprto okno v sobo vran. Ko vidi na mizi svetle oči, pobere hitro eno in odleti z njim. V hudi zasedki iztakne zdravnik pod oknom se paradi kot mahoma oko in ga vsadi tovarišu namesto ukradene. Stava se je sicer obema posrečila, a slednjemu je uhajalo eno oko vedno kvišku v listnate veje na drevje in v zeleno grmovje, mož pa sam ni vedel zakaj. Komentarja k temu ni treba.

Da bodo čitatelji natančno poučeni, navajam o presaditvi oči nekoliko podatkov.

V društvu za širjenje prirodopisne vede je poročal konec leta 1922. profesor Prizbarm o poskusih svojega učenca Kopanya, ki so obstojali v tem, da je zdrave, živalim iztaknjene oči, vsaj drugim živalim, hoteč s tem doseči zračenje vidnih živcev in zopetno funkcijo vida. Poskusi so vzbudili po svetu veliko pozornost. Mnogi slepci in drugi

bolniki z očesnimi boleznimi so vprašali dunajske očesne zdravnike, ali bi jim res mogli nadomestiti izgubljene oči z novimi. Okulisti pa so odgovorili le negativno.

V skupni seji biološke in oftalmološke (vidoslovne) družbe na Dunaju je pokazal fiziolog dr. Kolmer preparate, ki nedvoumno kažejo, da so zrasli vidni živec pri podganah, ki so jim odstranili eno oko in ga nadomestili z novim, vzetim drugemu podgani. Prof. Kolmerja se je posrečilo zasledovati regeneracijo vidnega živca do možganov, na drugi strani pa dokazati na mrežnici vsajenega očesa, da si je popolnoma opomozla.

Take poskuse je delal že pred 15 leti dunajski biolog dr. Uhlentut, ki je sedaj na Rockefellerjevem zavodu v New Yorku. Poskusi so dokazali, da se je posrečilo presajanje oči zlasti pri mrzlokrvnih živalih, posebej pri dvoživkah in ribah. Kopanyjeva zasluga pa je, da je poskušal s presajanjem oči tudi pri toplotnih živalih.

Proti tem v teoriji sicer utemeljenim uspehom biologov in fiziologov so nastopili najostreje v gori navedeni seji praktični očesni zdravniki dr. Quist, prof. Meller in prof. Fiebigler in sicer na temelju svojih poskusov, izvršenih na nekaterih živalih. Izjavili so, da se sicer tuintam iztaknjene in presajene oči zdravijo, vidne funkcije pa ne dosežejo več.

Po živahni debati je povzel profesor Dimmer, predstojnik II. očesne klinike na Dunaju, sklepno besedo in izjavil, da smatrajo dunajski okulisti Kopanyjeve poskuse kljub trditvam biologov in fiziologov za brezuspešne, vendar pa je smoter dosegljiv.

Na svojem študijskem potovanju sem govoril tozadevno s odličnimi slepčevskimi pedagogi, ki so se vsi izjavili več ali manj negativno. Isto je storil tudi znameniti očesni zdravnik profesor dr.

Brückmann, ko smo stivali koncem svojega predavanja v Berlinu tozadevno vprašanje.

Kakor dvomim nad uspehi presajanja oči, tako nasprotno želim iz srca, da bi se poskušali morebiti le kdaj posrečiti ter podeljili stotisočim slepcev najdražje na svetu — vid.

Jož. Kobač, učitelj za slepe.

× **Zobozdravništvo v starem veku.** Zdravljenje bolnih zob in nadomeščanje izpadlih je bilo že davno znano. Herodot nam prvi poroča o zobozdravništvu v Egiptu in zakon na dvanaesterih deskah (v 5. stoletju pred Kr.) dovoljuje, da smejo, ako najdejo pri mrliču „zobe spojene z zlatom“, to zlato pokopati s truplom vred. Leta 1885. so izkopali v Etruriji okostje z umetno čeljustjo iz živalskih zob.

× **Od vajenca do lastnika veleladelnice.** Te dni je umrl na potovanju iz Južne Amerike v New York grof Pirrie, star 77 let, šef ene največjih ladjedelnic Harland & Wolff na Irskem. Pirrie je bil rojen v Kanadi in se je preselil po smrti svojega očeta v Anglijo. Leta 1862, ko je bil star 15 let, je vstopil v ladjedelnico, čje šef je postal kasneje. Po 12 letih je bil že solastnik trdke. S svojo trgovsko dalekovidnostjo, delavnostjo in vztrajnostjo je spravil ladjedelnico do izredne višine, ki jo danes zavzema. Med vojno je Pirrie organiziral angleško trgovinsko mornarico, kasneje pa, ko je bila podmorska vojna Nemčije najbolj razvita, je bil imenovan za generalnega nadzornika gradbe trgovinskih ladij. Leta 1906. je postal angleški pair, pred tremi leti pa ga je povzdignil kralj Jurij v grofovski stan. Pirrie je umrl brez otrok.

Krojači pozor!

Vse podloge za moške obleke v bogati izbiri dobite najugodnejše v blagovnem oddelku 1078a

DRAGO SCHWAB, Ljubljana

Po slovanskem svetu

Dinamika sanacije na Poljskem

Krakov, v juniju.

Jugoslovan potuje z odprtimi očmi, posebno Slovenci radi opazujemo in sodimo; zato hočem kratko popisati, kako se mi zdi na zemlji poljski.

„Rzeczpospolita Polska“ je resnično na poti sanacije in vodi jo minister Grabski z novim novcem „zlot polski“. Marke izginjajo, a njih tovaršica druginja še vlada. To se takoj opazi, in v Krakovu povedo, da so tej nadlegi vzrok Zidje, ki so tu naši objubljeni deželo, kjer je kaftan znak aristokracije, vsak sin Izraela pa gotovo študent, če ga je sprejmejo na kako šolo. Zidje nočejo razumeti poljskih težav, ampak le jadikujejo za Nemci. Zato je boj Poljakov še težji, fronta pa široka in dolga.

Dežela se trudi. Polje, tovarna, rov in pisarna so živa, a nepopisna slika. Iz finančnega ministrstva pa je izšlo povelje: splošna redukcija. Študentje so zgubili vse državne službe. Posledica je pomnoženje duševnega proletarijata; ravnokar pobirajo darove za pomoč inteligenci. Življenske prilike so težavne in plače nestalne. Z denarjem, ki je študent pred dvema letoma popolnoma zadostoval, si danes komaj preskrbi eno gorko jed dnevno in kruh za večerjo.

Stik z inozemstvom se po obisku tujcev ne zdi velik (tudi legitimacije so še druga zapreka). Carina je visoka in varuje domačo industrijo. Izvoz skuša rasti, a trgovina zelo trpi vsled nestabilnosti denarja, ker kovanje „zlot“ ne zadošča, in blago ostaja. Kljub alarmom pa se „zlot“ trdno drži in je upanje, da vlada uspe. Uradniška redukcija je bila nevarna. Tudi delavstvo se je borilo s silo za svoja prava in je n. pr. v Lodzu preteplotno direktorja, ki ni plačal dnin. Gor

nješleski premogovniki so v krizi, ker je nemški premog cenejši vsled 10urnega delavnika. Država ima pač mnogo problemov in se le čudimo, da tako hitro stvorjena iz treh delov še toliko napreduje.

Poseben križ so narodne manjšine: intervencij od vseh strani cela ploha in končno še ona francoskih učenjakov. Ukrajinci že dobe svojo univerzo in druga šolska vprašanja rešuje posebna komisija v Sejmu. Izjave o simpatijah novih politikov iz Francije beleži časopisje zelo marljivo, a veruje jim nihče. Politika vlade trpi veliko kritiko drugih strank, le katoliški krogi jo hvalijo. Očitki vojnih grehov se še pojavljajo posebno proti Narodni Demokraciji, ki je bila rusofilska.

Drugo je vprašanje obmejnih neredov in prodiranje boljševizma. Zal, tudi s Čehi na Poljskem niso prijazni in še dolgo ne bodo. Italija ima po najemu poljskega monopola razmeroma dobro pozicijo.

Znano je, da ima Rim trdno postojanko v tej državi. Narod, ki je trpel od protestantske Nemčije in pravoslavne Rusije ter se še bori z Zidi, vidi v rim

Kino „Ljubljanski dvor“
Telefon 790.

20. in 21. junija
Elegantno! Ljubka Ossi Oswalda Pikana! v filmu

„DAMA S KRINKO“
ali

„Kraljica Alhambre“.
Briljantna barba v 5 dejanjih v glavni vlogi Ossi Oswald.

Predstave ob delavnikih ob 1/5, 1/8, in 3, ob praznikih ob 1/11, dopoldne 3, 1/5, 6, 1/8, in 9. uri. 3224a

skem katolicizmu sebe samega. Z drugo (posebno socijalistične) strani se boj proti rimskemu vplivu nadaljuje, a ima še malo uspeha. A začetek je storjen.

Narodne manjšine v Nemčiji

Pri zadnjih državnozborskih volitvah v Nemčiji blok narodnih manjšin ni dobil voljenega mandata. Kljub velikemu terorju nemških oblasti pa je blok vendar dobil 133.000 glasov in dosegel s tem velike moralne uspehe. Po nemškem volilnem zakonu mora vsaka kandidatna lista vsaj v enem volilnem okrožju dobiti najmanj 60.000 glasov, kolikor je potrebno za 1 mandat, da pride pri razdelitvi mandator sploh v poštev. Tega manjšinske liste niso zmogle in zato ostale brez mandator.

Lista narodnih manjšin je imela edino v volilnem okrožju Opole izgleda, da doseže zahtevanih 60.000 glasov. Tu pa sta bila terorizem nemških oblasti na eni in komunistična agitacija na drugi strani tako silni, da je blok narodnih manjšin dobil le 48.264 glasov. Drugače pa so Slovani v mnogih okrožjih dosegli naravnost sijajne rezultate. Izenadenje za Nemce je bilo veliko, ker so n. pr. Srbi v Lužicah dobili 19.331 glasov. Čelo v Dolnih Lužicah pod Berlinom je dobila srbska lista 2332 glasov. V Draždanih je bilo odanih za srbsko listo 177 glasov, v Frankfurtu ob Odri 75 glasov. Lep uspeh je dosegla lista narodnih manjšin v okrožju Olski v vzhodni Prusiji. Samo občinski srez je dal nad 6000 poljskih glasov.

Proračun Velike Prage. V ponedeljek je sprejela osrednja upravna komisija Velike Prage proračun, ki izkazuje skoraj pet milijard češkoslovaških kron. Gre za velik investicijski program, ki predvideva moderniziranje mesta v vsakem pogledu. Ti izdatki se delijo takole: komunikacija in tlakovanje 615.100.000 Kč, mestovi in vodne naprave 276.425.000, kanalizacija 606.100.000, vodovod 420.000.000, požarna bramba in javne ure 38.950.000, parki in drugi javni nasadi 2.260.000, zdravstvo 162.000.000, socialne in humanitarne svrhe 204.800.000, prosveta 454.600.000, gradbe 187.500.000, manjša podjetja 394 milijonov 200.000, elektrifikacija 916.700 tisoč, plinarna 20 milijonov, javna razsvetljava 30.000.000, regulacija mesta in saniranje 120.000.000, zasilne gradbe 11 milijonov, razno 138.500.000, skupaj 4 milijarde 892.700.000 češkoslovaških kron. Od tega zneska je kritič z angleškim posojilom za vodovod 105.000.000, električno železnico 21.100.000 in elektrarne 118 milijonov kron, skupaj 245.100.000 kron, tako da je treba kriti še 1.647.000.000 Kč. Zupan dr. Baxa je naglašal, da je proračun zato tako velik, da se ustvari podloga za res veliko Prago, ki naj bi bila kot Velika Praga popolnoma moderna srednjeevropsko mesto. Posebna važnost se je polagala na prometna sredstva in tlakovanje, posebno v Starem mestu.

Brezposelnost v Rusiji. Izmed vseh držav vlada največja brezposelnost v sovjetski Rusiji, kjer je okoli en milijon ljudi brez dela, t. j. okoli 17 odst. vseh ročnih in duševnih delavcev. Glavni vzrok za to tiči večinoma v dejstvu, da je sovjetska vlada začela vsespolek redukcijo uradništva. Iz statistike je razvidno, da je od brezposelnih 27 odst. bivših sovjetskih uradnikov. Zaradi slabega gospodarskega stanja nazadnje industrija in brezposelnost je vsak dan večja. Važno je tudi, da se je mnogo delavcev, ki so po vojni ostali na kmetih zaradi življ, začele vračati v mesta in s tem odjedati kruh drugim, ki so manj kvalificirani za dotično stroko. Država daje sicer podpore brezposelnim, toda v tako malenkostni izmeri, da zneski niti ne prihajajo v poštev, ker dobivajo le po dva do tri zlate rublje na mesec in še to le kakih 12 odst. brezposelnih. Delavske posredovalnice so popolnoma odpovedale, ker niso bile kos svoji nalogi. Vse kaže, da bo brezposelnost še večja.

Darujte za spomenik padlim Orjunašem!

Teffi: Five o' clock

Za pripravo fajfokloka je vzeti sledeče:

1 kilogram mandeljnovnega peciva;
za 60 dinarjev keksov;
za 120 dinarjev neporabnih stvari;
1 kilogram sladkorcov;
1 citrono.

Vse to se nareže in položi na krožnik v obliki zvezd ali kakih geometričnih podob: rombov, četverkotnikov, koncentričnih krogov.

To se napravi zato, da bi bili gosti kar v prvem trenutku presenečeni: da bi postali ponižni in razumeli, da niso prišli bogve kam, temveč v spodobno hišo, kjer ljubijo lepoto in umetnost. Lepota je, kakor se vó, grozna stvar. Lepo narečana pogača napravi boljši vtis kakor krivo rezani kosi. Lahko se tudi kupijo orehi. Toda te je treba smatrati le za dekoracijo, in klešče za orehe ne spadajo na mizo. Če dovolite jesti orehe, se bo le toliko in delalo smeti. Če pa vzele kdo oreh brez klešč, ne pride daleč: vrtil ga bo med prsti, polizal in vtaknil na tihem pod penelink.

Če imate na obisku nezadovoljneža in zbadljivca, dajte mu občutiti, da ste razumeli njegova namigavanja in da jih ne odobravate. Še: naložila sem

ti krožnik, ti pa ne ješ in sitnariš. Na ta način postane obisk bolj skromen in včasih prične gost celo delati kompimente.

Če ste rešili pereče stanovanjsko vprašanje in stanujete v eni sobi, morate za pravi praznični fajfoklok oskrbeti vašemu prostoru lepo zunanost: iz pepelnika morate vreči posušene koščice od črešenj, ki so ga držijo. Stare copate je treba vtakniti kolikor mogoče daleč pod posteljo, nove pa nasprotno nastaviti poleg okna: naj opozarjajo nase. Posodo za umivanje pa lahko skrijete pod umetniško odprto japonsko pahljačo.

Sploh se dá z malim trudom doseči presenetljiv učinek.

Mimogrede bodi povedano: če imate stol s šepasto nogo — ne sramujte se in ga ne skrivajte. Lahko vam dobro služi. Če pride namreč zelo ugleden gost, bo vprašal, ali imate poleg vaše sobe še kopalnico. Posadite ga kar na ta stol. Izgubil bo ravnotežje, brenil z nogo in bo hotel obrniti vse v šalo.

Vi pa se hladno nasmehnite in rečite:

„Ah, to so malenkosti in se ne splača o tem govoriti. To je sicer dragoceno pohištvo, toda ni posebno močno!“

Takrat ga gost misli, da je sam zlonil nogo in pride hudo v zadrego. Zelai na ta v vaši oblasti.

Pogovor pri fajfokloku se mora sukati okoli najbolj modernih stvari, ne pa okoli tega, kar najbolj zanima v tem trenutku vašo osebo.

Naj bo, recimo, vaša duša polna ogorčenja nad tem, da je vzel danes zgodaj čevljar sto dinarjev za nove podplate. Naj vas te misli še tako težijo, vendar ne smete o njih govoriti, ker se bo vsak pritrjavil, da ga nikdar ni zanimala slična malenkost. Niti razumeti ne bodo hoteli od kraja, kaj je podplat.

Govorite rajše o operi in obleki. Toda vendar ne smete ziniti resnice. N. pr.:

„Sploh ne grem v opero, ker nimam denarja.“

Ali pa:

„Pogledala sem danes zgodaj — ah! v novi nogavici je luknja.“

To ni pravilno. Treba se je držati visokega tona.

„Naši glasbeniki ne razumejo niti Čajkovskega, kako pa hočete, da bi se uživali (reči morate uživali, ne pa razumeli) v Skrajbina.“

Ali pa:

„Naši krojači si ne znajo izmisliti nič novega. Naj se gredo soliti!“

Če je pogovor premalo živahen, si lahko pomagate s tem, da mimogrede omenite:

„Včeraj sem videla gosno N. N.

Kako je lep!“

Zdaj pa se bo pričelo:

„Gospa N. N. je lepota? No, da kaj takega rečete ...“

„Gospa N. N. je vendar grda.“

„Obladiti se zna, toda ona je grozna!“

„Oblečena je vedno strašno! Ne vem niti kje si naroča vse te grozote. Reši jo samo lep obrazek.“

„Obrazek?! Saj ima nos kakor mravlja. Samo postava jo izmaže.“

„Saj je vendar grbasta ... Kriva v boke tudi.“

„Tri noge ima ...“

„Prej je že postava lepa nego obraz.“

„Njen značaj je lep, ne pa postava ...“

„Ženska je blizu šestdesetih let in vedno jo spremlja troje mladičev.“

„Gotovo, da je pametna ženska. Če je 60 let stara pa še zraven pokveka in se tudi slabo obleče, zakaj pa se ji vse to izplača.“

„Da je gospa N. N. pametna? No, hvala lepa! Nora, popolnoma nora je.“

„Saj ji ni treba dosti. Samo, da je lep obrazek.“

„Da bi bila lepo oblečena?“

„Torej je vendar lepa?“

„Ah, prava čapla je, toda male postave. Krivogleda.“

„Na videz va nima več ko 30 let.“

„Moj Bog, kako ste čudna! Na videz pač ima že osemdeset let!“

To je pogovor izključno za dame.

Če pa hočete vzbuditi moške strasti, jim lahko vržete mimogrede besede:

„Zanimivo je, kaj bo sklenila večna. Ali se sploh bomo zedinili, ali pa se ločimo ali pa ostane vsak zase.“

Pa se prične ...

Ti pogovori, če jih ne boste preklili, lahko trajajo tri do štiri ure.

Toda, če postanete lačni, lahko takoj ohladite navdušenje množice in zlenost govornikov z naslednjim preprostim stavkom, ki ga izgovorite napol glasno.

„Ah, kaj sem še pozabil(a)! Naprosili so me prodati 30 vstopnic za dobrodelno tombolo. Kam sem jih neki vteknila? Moram pogledati!“

Poldrugo minuto nato bo vaš salon čisto prazen.

Ostanki cigaret, papirčki od sladkorcov, siv dim, ogrički peciva — vse to so žalostni ostanki končanega fajfokloka.

In potem zadnji krik na stopnicah: „Le pridite še kaj k nam!“

„Ne pozabite telefonirati.“

Še ...

In potem nastane tišina ...

Fajfokloka ni več.

Gospodarstvo

IV. Ljubljanski velesejem

Sejmski urad javlja:

IV. ljubljanski vzorčni velesejem obeta biti po dosedanjih izglelih ena največjih narodno - gospodarskih manifestacij, kar jih je bilo še v Jugoslaviji prirejenih. Krog razstavljalcev se bo izpopolnil poleg lanskeletnih z celo vrsto novih, ki bodo prinesli svoje prvovrstne novosti. Pa tudi dotok kupcev bo močan, zlasti vsled tega, ker je Ljubljanski velesejem splošno priljubljen prirom države. Zasigurno so že večji poseti kupcev iz Srbije, Hrvatske, Banata, Bosne in seveda tudi Slovenije. Provedena je obširna akcija, da se letos tudi kmetovalce močno pritegne na obisk sejma in nakup njim potrebnih predmetov. Letošnji velesejem se vrši že poprej kot prejšnja leta, namreč dne 15. avgusta s čemer je zlasti kupcem izven Slovenije zelo ustreženo, ker zamorejo svoje trgovsko potovanje zvezati z izleti v našo divno Gorenjsko. H dobri izvedbi akcije za pridobitev največ mogočih kupcev, se imamo zelo zahvaliti trgovskim korporacijam po celi državi, ker vsaka organizira v svojem okolišju poset svojih članov. Značilno je, da se bodo letos legitimacije za poset sejma in polovično vožnjo na železnici (tudi na brakovskih) prodajale v preko štiri- sto krajih naše države. Podani so vsi predpogoji za najuspešnejši zaključek razstavljalcev in upamo, da se bo izvedla letos naša najprejše narodno - gospodarska prireditelj v splošno zadovoljstvo vseh. Ljubljanski velesejem bo zopet tisto mesto, ki zbira v vzajemnosti brez političnih strasti brate Srba, Hrvata in Slovenca.

Da se zamore pravočasno vse urediti in zadovoljiti vse razstavljalce z razstavnimi prostori, se naproša vse one, ki še niso poslali prijavnice, naj to nemudoma stori. S tem koristijo sebi in pa tudi drugim podjetjem, katerim ni potrebna čakati z ureditvijo razstavnih prostorov.

Tržna poročila

Zagrebski tedenski sejem (18. t. m.). Dagon srednji. Povpraševanje neobičajno veliko. Občutili se je zelo nepovoljno znižani tečaj dinarja, zaradi česar so tuji navahili na naše blago, kar je imelo za posledico močno povišanje cen telestom, a porasle so nekoliko cene tudi volom in mladi živini. Za kg žive teže so bile nastopne cene: voli I. 13,5—15,5, II. 9,5—13, III. 8,5—9,5, junice 14—15,5, teleta I. 15—16,5, II. 13—14,5, svinje, domače, pitane 16,5—20, nepitane 16,5—18, prasi do 1 leta 16,5—18, preko 1 leta 16,5—19, sremške svinje 21,5—22 Din. Krma: detelja 75—125, lucerna 80—130, seno I. 75—100, II. 60—75, otava 80 do 130, slama 60—95 Din za 100 kg.

Letošnji Ljubljanski velesejem, ki se vrši od 15. do 20. avgusta, je zopet deležen največjega odlikovanja pokroviteljstva Njegovega Veličanstva kralja. Z ob priliki lanskeletnega velesejma se je Njegovo Veličanstvo kralj živo zanimal za prilike naše industrije, obrti in trgovine, se pohvalno izrazil in zagotovil, da nas letos zopet počasti s svojim obiskom. Apeliramo na vse razstavljalce da svoje izložbe čim najlepše uredijo, da se pokaže največjemu pokrovitelju razvoj privrede. Letošnji velesejem obeta biti sijajna narodno - gospodarska manifestacija; zastopana mora biti vsa slovenska industrija, obrt in veletrgovina. Prijavite se vsi takoj, da vsi polnoštevilno manifestiramo za razvoj našega narodnega gospodarstva.

Letina, sladkor in tobak. Pred odhodom v inozemstvo je finančni minister dr. Stojadinović dal uredniku »Politike« nekoliko izjav, med drugimi tudi to, da se letos povsod v državi pričakuje obilna žetev. Sladkorne pese je letos posejane toliko, da je nastalo vprašanje, da li bodo mogle domače tvornice sladkorja predelati vso količino. Po ministrov izjavi se pričakuje, da bo v kampanji 1924.

—25. domača proizvodnja ne le krila vso domačo potrebo, temveč da bo na razpolago še okrog 1000 vagonov sladkorja za izvoz. Zelo važen izvozni predmet je postal v zadnjem času tudi tobak. Od letine 1922. se je moglo izvoziti le 500 tisoč kilogramov, žetev 1923. pa obeta desetkrat večji izvoz, to je 5 milijonov kilogramov, od česar finančni minister pričakuje 400 do 500 milijonov Din. Zanimanje inozemstva za naš tobak je vedno večje. Od vprašanja plasiranja tobaka je odvisno, da li bomo mogli še povečati proizvodnjo duhana.

—Povišanje glavnice. »Zlatarka«, združena jugoslovanska tvornica zlatnine, d. d. v Zagrebu povišuje glavnico od 3 na 5 milijonov Din. Nominala 50 Din. Opomba: 2 novi delnici na 3 stare ali pari v gotovini. Rok vpisa od 21. do 30. junija 1924.

—Razširjanje kompetence velikih županov v gospodarskih vprašanjih. Na željo gospodarskih krogov v posameznih pokrajinah, v katerih se je pristopilo k likvidaciji pokrajinske uprave, odnosno pokrajinske ekspoziture ministrstva trgovine in industrije, je minister dr. Krizman predložil ministrskemu svetu iznosne in dopolnila za njegovo rešenje od 15. februarja t. l., s čemer je željam gospodarskih krogov udovoljeno do skrajne meje možnosti. Kompetence velikih županov je razširjena v interesu dekoncentracije državne uprave. Ministrski svet je ta predlog usvojil ter so izmene stopile v veljavo te dni.

—Dogovor o izvozu vina v Češko-slovaško je stopil v veljavo 17. junija.

—Za znižanje vozarine na pivo. Zemaljski savez industrijalcev v Zagrebu je zahteval, da se za vagonsko pošiljko piva uvede predvojna klasifikacija, to je da se pivo uvrsti v izjemno tarifo I.A, ker se danes nahaja v razredu III.B. Vozarina je namreč danes (v primeri z vrednostjo piva) mnogo večja nego pred vojno.

—Industrijski razvoj Hrvatske in Slavonije. Iz statistike Zemaljskega saveza za industrijalce za l. 1923. povzema: Za delniško glavnico je dalo savezne podatke skupno 194 podjetij, izkazanih 580.353.100 Din; rezervo je izkazalo 118 podjetij s 145.900.171 Din. V 214 podjetjih je bilo zaposleno skupno 30.374 moških in 7019 ženskih delavcev poleg 4070 činovnikov in drugih nameščenec. Za merilo je izplačalo v letu 1923. 113 podjetij 17.242.466 Din, v ime trošarine in monopolskih taks je plačalo 21 podjetij 100.631.239 Din, za vozarino 107 podjetij skupno 68.702.926 Din, 193 podjetij je obratovalo s pogonom od 61.324 KS in 191 podjetij je potrošilo 3.585.742 mte premoga. Narodna banka je podelila v preteklem letu 25 podjetjem direktnih kreditov v znesku 38.547.090 Din. Izvoz je razdeljen na 137 podjetij in skupni množini 5.983.568 kuhičnih metrov ter 580.100 mte. Vrednost izvoza je izkazalo 49 podjetij s 321.117.459 Din.

—Prodajne cene čilkega solitra za 1924.—1925. leto. Združeni proizvajalci čilkega solitra sporočajo iz Valparaisa, da je njihova zveza obnovljena za novo dobo šestih let. Obenem so določili cene čilkega solitra za čas od 1. julija 1924. do 31. maja 1925, in sicer postavljene v pristanišča republike Čile, za 100 kg, v dvojnatih vrečah, bruto za netto, kakor sledi: Vzemši kot podlaga 350 Din za angleški funt staner za julij 1924. 19 šilingov in 3 pence (336,88 Din), za prvo polovico avgusta 19 šil. in 5 penov (359,80 Din), za drugo polovico avgusta 19 šil. in 7 pen. (342,72 Din), za prvo polovico septembra 19 šil. 9 pen. (345,64 Din), za drugo polovico septembra 19 šil. in 7 pen. (348,56 Din), za prvo polovico oktobra 20 šil. in 1 pens (351,46 Din), za drugo polovico oktobra 20 šil. in 3 pen. (354,38 Din), za prvo polovico novembra 20 šil. in 4 in pol pens. (356,57 Din), za drugo polovico novembra 20 šil. in 6 pen. (358,76 Din), za prvo polovico decembra 20 šil. in 7 pen. (360,22 Din), za drugo polovico decembra 20 šil.

in 8 pen. (361,68 Din), od 1. januarja 1925 do 31. marca 20 šil. in 9 pen. (369,14). Prodaja po teh cenah se začne 14. maja 1924. 1 funt šterling ima 20 šilingov; 1 šilling ima 12 penov.

—Gojenje sladkorne pese v Evropi. Po zbranih podatkih iz evropskih držav bo letos v Evropi zasejano 1.993.000 ha s sladkorno peso (v l. 1923. 1.634.000 ha). Napredek napram lani znaša torej 359 tisoč hektarjev.

—Obtok bankovcev v zlatih v Poljski se je po izkazu 31. maja povečal za 109 na 245 milijonov zlatov (zloty). Obtok bankovcev v marikah pa je padeł za 50 milijonov zlatov. Celokupna vrednost obtoka znaša 347 milijonov zlatov (zloty). Zlata podloga in zaogla tujih valut ter deviz se je znatno povečala.

—Madžarske devizne prilike. Iz Budimpešte poročajo: V ponedeljek prične poslovati nova madžarska Narodna banka. S tem se konča »hranilna krona« in monopolsko trgovanje z devizami. Devizni promet bo urejen po avstrijskem vzoru in se bosta popravčevanje in ponudba izravnavali v kliringu pri Narodni banki.

—Proizvodnja rožnega olja v Bolgarski. Gojenje rož in proizvodnja rožnega olja v Bolgarski nazaduje. V l. 1903. so se gojile rože na prostoru 5960 ha, a v l. 1923. le na 4731 ha. Tekom 20 let je torej padla produkcija za 20 odst. Vzroki nazadovanja te gospodarske panoge v Bolgarski so nastopili: vedno večji pojav raznega škodljivega mrčesa, slabe prodajne prilike kmetov, ki morajo včasih pod ceno prodajati rože, končno draginja goriva za izdelavo esencej. Zato kmetje opuščajo produkcijo rož in jo nadomeščajo s tobakom, katerega kultura je pri takih prilikah donosnejša.

Sokol

MANJŠINSKA SOKOLSKA DRUŠTVA

Na Češkem imajo organizacijo manjšinskih društev podrobno izvedeno, kar rodi pri manjšinskih društvih, ki so v krajih, kjer je večina prebivalstva še nemške narodnosti, jako lepe uspehe. Tudi v našem savezu se je uvedla institucija manjšinskih društev, vendar uspeh še ni tak, kakor si ga želimo, ker ona društva in župe, ki imajo manjšinska društva v oskrbi, še ne pojmujejo pravilno svoje naloge in večkrat ne vedo, kaj je njihova dolžnost in kako naj pomagajo svojim varovancem. Za primer naj navedemo par slučajev, ki kažejo, kako delujejo češka sokolska društva kot varuhi.

Sokolsko društvo Vršovice pri Pragi, ki je varuh sokolskega društva Proboštev, je za časa vsesokolskega zleta v Pragi vzdrževalo 28 članov, 8 naraščajnic in 4 naraščajnike. Kmalu nato je priredilo izlet v Proboštev, ki se ga je udeležilo 56 članov v kroju, obenem so podarili 800 Kč. Še istega leta so Vršovice priredile velik izlet v Proboštev, udeležba 268 članov in godba. Od tu so priredili izlet na Krusno gore, ki se ga je udeležilo 1260 oseb. Na vrhu hriba je godba igrala češke narodne pesmi in Smetanove skladbe. Izletniki iz Draždan, ki so bili slučajno tudi navzoči, so v nemških listih poročali o sokolskem delu. Takrat je društvo Vršovice zopet darovalo 1250 Kč, dalje Tyršev in Fugnerjev relief, soho grškega bojevnika in mnogo knjig. V počitnicah je bilo v Vršovicah 33 sokolske dece, da so si ogledali Prago. Leta 1922. so priredili iz Vršovic tretji izlet, ki se ga je udeležilo 94 članov in so priredili izlete v bližnjo okolico. Leta 1923. je bil izlet sokolske dece iz Vršovic v Proboštev, da se mladina na licu mesta prepriča o potrebni pomoči, ki jo mora nuditi svojim bratom. V času brezposelnosti na Češkem so poslali iz Vršovic 1000 Kč podpore brezposelnim. O božičnih praznikih pošiljajo vselej darila in denar, preko 100 lepo vezanih knjig in 60 knjig za mladino je bilo odposlanih v Proboštev.

To so zgledi, kako naj razumevamo pomoč manjšinskim sokolskim društvom.

RIBNIŠKEGA SOKOLSKEGA OKROŽJA ZLET V KOČEVJE

dne 15. t. m. se je nad vse častno vršil v lepem vremenu, številni udeležbi Sokolstva, narodnega občinstva od blizu in daleč. Posetilo je pa prireditev tudi mnogo meščanov.

Z jutranjim vlakom so prispela društva: Velike Lašče, Sodražica in Ribnica s članstvom, članicami, naraščajem in deco; iz Ljubljane pa železničarska godba.

Prihod gostov je pričakoval kočevski Sokol z vsemi oddelki, na čelu mu starosta dr. Reich, nakar so se prišli podati skozi mesto na prostor, kjer so se vršile skušnje za javno telovadbo.

Ob 11. uri je obšel lepo urejen sprevid Kočevje.

Na čelu 5 jezdecov Sokolov, okrožni prapoč, predsedstvo okrožja, moški naraščaj (23), bos, brez kraja; ženska deca (42); moška (41); ženski naraščaj (21); članice (24) in člani (36) v kroju; skupaj 187 oseb.

Sprevod je bil živahno aklamiran. Iz mnogih hiš so pozdravljale Sokolstvo zastave. Iz oken se je vsipalo cvetje. Čete so se zmenjavale z godbo v petju koračnic in zdravo-klici.

Br. Drenik, zastopnik župnega predsedstva, pozdravi okrožni zlet, omeni dobo, ko kočevski Sokoli niti krojev niso smeli nositi ob priliki izletov v Ribnico, kamor je prvotno prihajal ljubljanski Sokol, pozneje pa župa Ljubljana I.

Ustanovitev okrožja je strnila društva v enoto, v ribniško okrožje, na katerem je danes, da pokaže brez tuje opore lastno delo.

Nato se je Sokolstvo razkropilo na obed po raznih gostilnah; predsedništvo pa se je odzvalo vabilu odličnega rodoljuba br. Kajfežja in posetilo njegov prijazni, gostoljubni dom.

Popoldanska javna telovadba se je vršila na njegovem svetu.

Nastopila je moška in ženska deca, oboji naraščaj z župnimi, članice in člani pa z zagrebškimi prostimi vajami. Deca, naraščaj in članice so prav pohvalno izvedle svojo nalogo; žal, brez godbe, samo na štetje. Moški naraščaj kočevskega Sokola je predstavljal prav lepe skupine. Tudi članska telovadba na orodju je pokazala znaten napredek.

Po javni telovadbi se je razvila v prostorni dvorani, katero je dal na razpolago Sokolu požrtvovalni br. Kajfež, velika ljudska veselica, ob neutrudljivem sodelovanju naših vrlih sester.

Marljivi kočevski Sokol in ribniško okrožje sta dovršila lepo narodno delo. Zdravo!

Sokolsko slavlje v Zalcu. V nedeljo dne 22. junija t. l. se zbere Sokolstvo zopet v Zalcu. V razveseljenem številu prihajajo prijave iz vsega okrožja in izven njega ter obeta biti žalska sokolska nedelja zopet impozantna manifestacija državotvornega elementa in najzvestejših bratov in sester ponosne Jugoslavije. V Zalcu je veselo vrvenje na veseličnem prostoru. Z mrzlično naglostjo se pripravljajo telovadni prostor in šatori na krasnem vrtu br. Frana Robleka za obsežno narodno zabavo.

Sokole hočemo iskreno pozdravljati pri jutranjih vlakih. V povorki, ki jo spremlja Trboveljska godba, hočemo pokazati silo in moč lastne organizacije. Javna telovadba bo pokazala naše vztrajno delo.

Proslavo 20letnega obstoja sokolskega društva v Zalcu bo otvoril s slavnostnim govorom br. dr. Rihard Bergman. Priglasenih pa je še več drugih govornikov. Povabili smo tudi starostjo Jugoslovanskega sokolskega saveza br. Engelberta Gangla iz Ljubljane, ki ga pričakujemo in srčno želimo videti v naši sredi v Savinjski dolini. Za okrepčila, zabavo in ples itd. skrbje naše rodoljubne gospe in gospodične, ki se skrbno pripravljajo na gostoljuben sprejem svojih posetnikov.

V nedeljo dne 22. junija vas kličevo v Zalcu. V Zalcu in na domove so pripravne železniške zveze.

Sokolski dan v Murski Soboti. Sokolsko društvo v Murski Soboti priredi v nedeljo dne 22. junija v parku grofa Szapary Sokolski dan. Dopoldne se vršijo skušnje za popoldnanski nastop. Popoldne ob 15. javna telovadba v parku grofa Szaparyja, kjer nastopijo deca, naraščaj, gojenke, člani in članice s skupnimi vajami in na orodju. Sodelujejo sokolska društva iz Ljutomer, Krizevec in Gor. Radgone. Po telovadbi se vrši velika ljudska veselica s plesom s sodelovanjem vojaške godbe. V raznih paviljonih bo pa preskrbljeno za prvovrstno pijačo in jedila. Torej, v nedeljo vsi v grajski park na sokolski dan in naj ne bo narodnjaka, ki bi se te naše narodne veselice ne udeležil.

Rešimo sokolski Tabor!

Kolesarska dirka Zagreb-Celje-Ljubljana

Poročali smo v torko o nedeljski izbirni kolesarski dirki za olimpijado in o rezultatih, ki so jih dosegli posamezni dirkači. Danes objavljamo sliko zmagovalcev. Od leve na desno so: Prošek (Danica, Ježica), ki je došel na cilj kot četrti; Šostarko (Gradjanski, Zagreb), ki je došel tretji; Sovič (Gradjanski, Zagreb) je došel prvi, Kosmatin (Primorje, Ljubljana) drugi in Truban (Sokol, Zagreb) peti.

Ko se je vršila l. 1893 kolesarska dirka na isti progi, je zmagal g. Viktor Bohinec, čigar sliko tudi prinašamo danes. Veljal je takrat za enega najboljših avstrijskih kolesarjev, a je vozil 185 km dolgo progo okrog 11 ur. Sovič je v nedeljo prevozil v 6 urah 26 min. In ta čas niti ne velja za kaj izrednega, ker je bila cesta zelo slaba. Ta diferenca

Sport

Včerašnji nogomet v Ljubljani. — Včerašnje nogometne tekme so imele značaj internih klubskih prireditev, katerim publika ne posveča skoro nikake pozornosti, ker običajno žal ne nudijo dobrega sporta. Tudi včerašnje tekme niso prinesle spremembe na boljše. Hermes je nastopil proti Iliriji po veliki zamudi z nekompletnim moštvom in podal seveda temu primerno igro. Rezervi Ilirije se ni bilo treba mnogo truditi, da je dosegla rezultat 7 : 1. V predigri so zmagali juniorji Ilirije nad kombiniranim moštvom Slovana s 5 : 1.

Maribor : Ljubljana 3 : 3 (3 : 2). Včera se je vršila v Mariboru medmestna tekma med reprezentancama Ljubljane in Maribora. Tekma je potekala sicer ostro, a dostojno ob stalni premoči Mariborčanov, ki so v prvem polčasu vodili, Barlovič je zabil enajstmetrovko proti Ljubljancem. V drugem polčasu so bili Ljubljancem boljše in so izenačili, vendar pa bi še v zadnjem hipu skoro izgubili, ker jim je tik pred koncem sodnik vnovič diktiral enajstmetrovko. Streljal jo je zopet Barlovič, ljubljanski golman pa jo je bravurozno ubranil. Od Ljubljancem so bili dobri desni branilec in srednji trije napadalec, od Mariborčanov pa golman in desno krilo. Sodnik Wasserauf iz Zagreba (Hašk) je bil skoz in skoz dober. Obisk publike za Maribor nenavadno množevilen.

S. K. Primorje v Ljubljani. Danes (petek) točno ob pol 21. v kavarni »Emona« seja upravnega odbora. — Tajnik.

S. K. Olimpija (Karlovac) igra v nedeljo v Ljubljani nogometno tekmo z Ilirijo. Olimpija je lani v Karlovcu dosegla zmagovite rezultate tako proti S. K. Primorju kakor proti S. K. Iliriji, zato utegne njeno gostovanje v Ljubljani vzbuditi znatno zanimanje.

Rokometna tekma Atena : Ilirija. — Zenski rokomet, ki se je tudi pri nas udomačil pod izvirno češko besedo »lužena« je letos zelo nazadoval. Dočim je Ljubljana še pred dvema letoma prednjačila v tem idealnem ženskem sportu, so nekateri klubi to panogo nenadoma docela opustili, ostali pa so zelo zaostali za Beogradom, Zagrebom itd. Letošnjo sezono nismo imeli v tej panogi niti ene javne prireditve, le Ilirija je enkrat uspešno nastopila v Čakovcu. — V nedeljo, 22. t. m. se vendarle sestane v prijateljski tekmi družini Atene in Ilirije. Tekma se vrši na prostoru Atene ob glavnem Tirolskem dvorodru od 17.30. Hazena Atene je porabila pomladno sezono za intenziven trening ter ima upanje, da bo Iliriji enakovreden protivnik. — Nadejamo se, da bo tekma podžgala tudi ostale ljubljanske klube k večji agilnosti.

Olimpijski dan v Zagrebu, ki je bil že parkrat odložen, je določen sedaj definitivno na nedeljo, 22. t. m.

Prvenstvo zagrebških akademikov v lahki atletiki, ki je bilo te dni zaključeno, je prineslo med drugimi sledeče rezultate: 100 m: Kojč 11,8, 200 m: Plehati 24, stafeta 4 x 100 m: 1.) moštvo univerze, 2.) eksportna akademija, 3.) tehnika, skok v višino: Zgaga 176 (rekord), skok s palico: Kovačič 315, krogla: Gašpar 10,88.

Ameriški lahkoatleti na Olimpijadi. Parnik »Amerika« je odplul s 252 ameriškiimi lahkoatleti v Evropo. Število vseh tekmovalcev se bo zvišalo na približno 500. Ker so stroški za posameznika proračunani na 100 dolarjev, stane ta reprezentanca pol milijona dolarjev ali okroglo 45 milijonov dinarjev.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutra«. Odgovorni urednik Fr. Brosović. Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Nosite samo BERSON

gumi pete in potplate. Dajo elastično hojo, so cenejše in obdržijo Vaše čevlje trajne.

Strojno mizarstvo in pogrebno podjetje Matevž Gogala

na Bledu

naznanja, da je dobilo pravkar večje število

kovinastih krst.

V zalogi ima vsakovrstne rakve od preprostih do najfinjših kakor tudi vse zraven spadajoče predmete.

Ob potrebi se podjetje vsakomur priporoča.

Dobrovoljci v Italiji in Jugoslovski odbor

(Konec.)

In minilo je zopet nekaj tednov, preden sem utegnil priti osebno v Rim. Dr. Ravnik mi je znano, da so stali moji oddelki tedaj na široki fronti več sto tisoč kilometrov, popolnoma raztepeni na izvidnice in neprenehoma zaposleni. Šele po dovršeni poletni avstrijski ofenzivi in naši kontraofenzivi mi je bilo možno pohiteti k odboru v Rim.

In kaj pravi še? Potem oficirjev in delegatov na fronti se je Jug. Odbor posrečilo dobiti zvezo s Pirkovimi oficirji. Te oficirje so prepričali o pravilnosti stališča Jug. Odbora in v bataljon so zanesli upornost proti komandantu, ki ignorira Jug. Odbor.

Dr. Ravnik je zloščet človek, ako je delal tako, kakor tukaj izjavlja. Kako se pravi temu? Štuntati oficirje in moštvo, naj odrečejo poslušnost, kaj ne? Kdor tako deluje v težki dobi in v tuji, nam neprijazni državi zoper lastne ljudi in hoče po zabriti poti saboterati delovanje edinega našega dobrovoljskega odreda, ne zasluži v oči dobrovoljcev dobrega imena. Tu je, g. tajnik Jugoslov. Odbora, nujno potrebno, da ločimo poedine osebe Jug. Odbora od celote. Nikoli bi ne prisojal sposobnosti za tako podlost dr. Trumbić ali dr. Trumbiću. Ne, tega Jugoslov. Odbor ni počenjal. Takih činov so bili sposobni manj vredni elementi, ki po svojih moralnih kvalitetah niso spadali v našo suvereno instanco. Dr. Ravnik govori prostodušno o tem, kakor bi bilo samo ob sebi umevno, da se o tako delikatni stvari lahko tudi javnosti kaj pove. Dr. Ravnik torej ve, kateri delegati in oficirji so dobivali nalog, da poščejo troce z mojimi oficirji in ljudmi, da brez močnega znanja spletarijo v imenu Jug. Odbora med dobrimi dobrovoljci in razbijejo z izmišljeno intrigo krasno razmerje, koje je vladalo dotlej med komandantom in oficirji in četami. Dr. Ravnik imenuje Staneta Vidmarja, s kojim so bile tudi mešetarili proti meni. Dr. Ravnik v preostali proti tej izjavi in dr. Trumbiću, da mu dr. Ravnik dela krivico, ker bi ga nihče, niti njegov prijatelj dr. Ravnik, ne mogel pridobiti za intrigiranje.

Neizmerno me zanimalo moje oficirje in moštvo dragoceno priznanje bivšega tajnika Jug. Odbora, ker smo istinito utili vplive tajnih zvez nekaterih svojih dobrovoljcev z neznanimi jugoslovanskimi elementi. Kljub vsem naporom nam čisto ni bilo možno konstatirati, kdo nam krha solidnost odreda.

Dr. Ravnik priznava sedaj, da so bili ti vplivi umetno organizirani, od Jug. Odbora, ka-li? Ali naj revolto in začnemo katastrofo, ki se je dogodila v 2 četah kot posledica tajne agitacije proti meni, zaverene na rovaš Jug. Odbora, naše suverene instance?

Javnost naj sodi po izjavljanih bivšega tajnika Jug. Odbora o njegovi moralni vrednosti in o delu nekaterih neimenovanih in meni še neznanih delegatov. Clankar v «Nar. Dnevniku» ni slutil, da ne obtožuje mene, temveč da poizkuša bivšo našo suvereno instanco, Jugoslov. Odbor, ki ga dolži nečestnih metod. Članek dr. Ravnika je odsev žalostne slike, da Jug. Odbor ni bil niti po mišljenju niti po taktiki enotna skupina, temveč je obsegal na žalost tudi poedine ljudi, ki so imeli očišne sposobnosti za brezdneje in intrigiranje. (Taki ljudje poskušajo še sedaj po vojni kvariti ugled mojega bataljona in širijo napačne informacije po Ljubljani in celo po Beogradu. Kako naj si drugače razlagamo težave, ki jih nahačamo pri ministrstvu vojne in mornarice, ki še do danes ni priznalo dobrovoljskega svojstva mojih dobrovoljcev in ki dolgo ni prevzelo oficirjev v našo vojsko — nekateri še do danes niso sprejeti... In tako mi ne preostaja nič drugega nego ponovno pisanje raportov in predstavk, poleg tega pa še neplodno otepanje v javnosti.)

Omenjam še, da sem septembra 1918. zasledil v 2 četah navodilo, koje je dal dr. B. Kujundžić dobrovoljcem zaradi prisega. Dotično stvar sem uredil odkriti z dr. Kujundžićem, nakar sem sestavil izjavo, koje sem dal štati tudi izjavi. Dr. Kujundžić je potrdil, da je izjava točna in da ustreza popolnoma resnici, nakar je prejel 1 izvod Jugoslov. Odbor, 1 izvod pa Italijanska komanda, ki se je zanimala, kaj pravi Jug. Odbor o našem delu. Moja izjava se je glasila:

DICHIARAZIONE.

Il sottoscritto Capitano Pivko, Dottor Luigi in un colloquio avuto a Roma il giorno 29 agosto 1918 con il Dott. Ante Trumbić, presidente del Comitato Jugoslavo, ebbe dal medesimo le seguenti dichiarazioni:

1.) Il Dott. Trumbić approvò pienamente l'opera svolta dal sottoscritto per l'organizzazione dei reparti Jugoslavi presso gli Uffici informazioni delle Ar-

mate nonché per il loro impiego alla fronte a scopo informativo e di propaganda.

2.) Autorizzò il sottoscritto, che gli spiegò di avere funzioni ispettive su tutti i reparti Jugoslavi a continuare in detta opera colle stesse direttive riconosciute altamente utile tanto al fine della lotta contro l'Austria Ungheria quanto alla causa nazionale Jugoslava stessa, ma lo invitò però a non organizzare nuovi reparti Jugoslavi, oltre quelli già esistenti presso le Armate prima che fosse risolta politicamente la questione Jugoslava.

Il giorno 17 settembre 1918 il sottoscritto ha potuto constatare che il reparto Jugoslavo dell'Ufficio Informazioni della IVa Armata aveva ricevuto dal Dott. Bogoljub K. Kujundžić, delegato del Comitato Jugoslavo presso la Commissione Centrale interalleata a Padova, prima a voce e quindi anche per iscritto, istruzioni secondo le quali non doveva prestare servizio alla fronte prima del giuramento a Re Pietro I., col atto i soldati sarebbero divenuti regolari soldati.

Il giorno 24 settembre lo scrivente ha potuto constatare che le medesime istruzioni erano state date dalla stessa persona al reparto Jugoslavo dell'Ufficio Informazioni dell'VIIIa Armata.

Il giorno 25 settembre 1918 il predetto Dott. Kujundžić confermava al sottoscritto di avere dato le suddette istruzioni ai reparti di cui trattasi dicendo di avere tali istruzioni da Roma.

Lo stesso dichiarò però al sottoscritto che il Comitato Jugoslavo non ha l'intenzione di limitare l'opera svelta dallo scrivente e ciò in considerazione del fatto che il sottoscritto aveva organizzato alcuni reparti Czechi e Jugoslavi già prima della venuta in Italia del Comitato Jugoslavo sia per il fatto che il Comitato è pienamente convinto della correttezza dell'opera svelta dal sottoscritto.

Conclude infatti col dire che per i reparti già portati dal sottoscritto in linea o dallo stesso organizzati — scegliendo gli individui — il Comitato non aveva data alcuna istruzione. — 27 settembre 1918. — Longa di Schiavon.

Cap. Pivko Dott. Luigi.

Jugoslov. Odbor je vzel izjavo močeno na znanje. Ali dr. Ravnik ne ve ničesar o tem?

Toliko v obrambo časti oficirjev bivšega dobrovoljskega bataljona v Italiji. Maribor, 31. maja 1924.

Dostojevski kot ljubosumen zakonec

Med sodebniki jih menda ni mnogo, ki bi jim bilo neznano ime velikega ruskega pisatelja Dostojevskega, ki se je s svojim ogromnim življenjskim delom uvrstil med prve duševne velike trstočnega človeštva. Vsem je znan Dostojevski tudi po svoji veliki ljubečljivosti, usmiljenju ter sočustvovanju z najbednejšimi. Svoje mu delu primerno je Dostojevski obdelal dovolj vsestransko od analize torjev njegovih duševnih proizvodov. Po eni strani pa je gotovo tudi svojim gorečim občudovalcem precej nepoznan. Ta stran je njegova ljubosumnost.

V moskovskem listu «Iskustvo» objavlja Dostojevski žena zanimive spomine, iz katerih odzvenja tudi ta poteza značaja Dostojevskega. Mesto, ki dokazuje to svojstvo Dostojevskega, se glasi:

«Fjodor Dostojevski je sklenil prijateljstvo s pisateljico Smirnov. Zivo se je zanimal za njena dela, posebno za roman «Moč značaja». Tega je večkrat prečital. Nekoč, ko je bil Dostojevski z doma, sem vzela knjigo v roke ter našla v njem anonimno pismo sledeče vsebine: «Spoštovani gospod! Dasi me ne poznate, vas moram na nekaj opozoriti. Neka dama, ki vam je zelo blizu, vas vara na nedostojen način. Ona živi z drugim moškim. Pozabila je celo na svoje otroke. Ako ste razvedni, kdo je ta mož, uverite se o njem sami, oglejte si medaljon, katerega nosi vaša žena na vratni verižici! Tam boste tekmeča lahko spoznali. Vam prijatelj.»

To ovadbo sem našla v času, ko so bili naši dolгови poplačani (znano je, da je živel Dostojevski neprestano v denarnih zadregah) in ko se je «Dnevnik pisatelja» zelo dobro prodajal... Prišlo mi je na um, da se s svojim možem nekoliko pošalim. In sem prebrala pismo, v katerem sem izpremenila par stavkov, prepričana, da bo Dostojevski, kadar prečita pismo, šalo razumel. Zanimalo pa me je tudi vedeti, nakvšen vtis bo anonimno pismo napravilo na mojega moža. Radovedna sem bila, če mi bo Fjodor

Mihajlovič pismo pokazal in če ga bo zavrgel. Oddala sem pismo na pošto. Naslednjega dne ga je pismonoša prinesel v hišo. Ko sem stopila v kabinet, kjer je Dostojevski delal, sem videla, da se moj mož nervozno spreha po sobi. Mračno me je pogledal, približal se mi je in rekel: «Nosiš li kakšen medaljon?» Odgovorila sem mu, da ga nosim. Zahteval je, da mu ga pokažem. Jaz sem se začela izgovarjati, češ, da ga je že nešteto krat videl. A Dostojevski se je razkačil in zahteval, da mu pokažem medaljon za vsako ceno.

Odpela sem bluzo, da bi mu mogla pokazati medaljon, ki ga je želel videti. Toda Fjodor Mihajlovič ni imel toliko potrpečljivosti, da bi čakal na to, da mu podam medaljon lastnoročno. Planil je name, zgrabil za medaljon in pretrgal verižico, ki sem jo nosila okoli vratu. Nato je sedel za svojo pisalno mizo in poskušal odpreti medaljon. Roke so mu drhte. Ko je medaljon odprl, je ugledal na eni strani sliko naših otrok, na drugi pa izrezano fotografijo samega sebe. Bil je tako prepaden, da ni mogel niti ziniti...

«Budalo,» sem dejala, «ti si verjel anonimnemu pismu!» Fjodor Mihajlovič se je takoj zganil: «Odkod pa veš za to anonimno pismo?» Pojasnila sem mu, da sem ga napisala sama. Prepisala sem ga iz romana Smirnov — zaradi nedolžne šale. «S takimi stvarmi se ne šali!» je resno in strogo odgovoril Dostojevski. Ko sem mu pripomnila, da nisem vedela za Othello, ki živi v njem, mi je dejal: «V takih slučajih se stvar ne premišlja dolgo. Vidim, da tebe še nikoli ni mučila ljubosumnost. Pomisli samo, kakšna nesreča bi se bila lahko zgodila! Mogel bi te bil v svoji besnosti zadaviti! Če bi ne bil našel svoje slike v medaljonu, bi me bila mučila sumnja. Preklinjam te in ti svetujem, da se nikdar več ne šališ na tak način.»

Ali ste že poslali?
naročnino za „Jutro“
TTTTTTTTTT

Veaka beseda 50 par
Mali oglasi
Za „Jutro“ je „Jutro“ vsaka beseda 1 Din

Stane vsaka beseda 50 par. Za „Dopisovanje“ in „Reclive“ se računa vsaka beseda 1 Din. — Priobčujo se le mali oglasi, ki se plačani v naprej. Plača se lahko tudi v znakah. Na vprašanja odgovarja uprava le, če je vprašanje priložena znakna za odgovor ter manipulacijska pristojbina (2 Din).

Obri
Ivan Magdič, krojač, Ljubljana, Glodališka ulica 7, se priporoča za letošnjo sezono. 12687

Službe (dobe)
Krepkega vajenca sprejme za kovaško obrt Jos. Osek, Zgornje Dolenjske 100. 12584

2 perfektni serviri
Niso za sezono hotel Triglav na Bledu. Naslov 25. junija 30. 1. julija 1924. 12587

Prodajalko
v pomoč v papirni stroki — sprejme takoj trdnja M. Tičar v Ljubljani. 12488

Dobra šivilja
na dom, se sprejme. Naslov pove uprava „Jutra“. 12487

Mizarskega pomočnika
mizarskega, ki ima veselje pri delu, se polagajno parketov, sprejme Ferdo Primožič, mizar in parketar v Ljubljani, Trnovski priistan 4. 12489

Skladiščnik
trgovski in lesni trgovini, se sprejme. Eventualno komunalno po dogovoru. Plačilo po dogovoru. Ponudbe naj se pošljejo v Varaždin, Mešimurska ulica br. 3, Milja Predvojič, veletržec. 12178

Krojači!
Oda se delo na dom pri P. Capuder, Ljubljana, Dalmatinska ulica (palača Vrazovega savarovalnice). 12419

Krojaškega pomočnika
lobrega, sprejme Franjo Bentič, otok Krk, Dalmacija. 12573

Za kovaško obrt
sprejme takoj dva krepka, nad 14 let stara učenci Anton Putkovič, Logatec. 12600

Enonadstropna hiša
v večjem trgu blizu Hrvaške z dobro vpljano trgovino in gostilno, primerna tudi za trgovino s visom ali jajci, skoraj nova, parketirane sobe, se prodaja. Preverimo se lahko vsa inventar. Cena 420.000 Din. — Plačljivo po dogovoru. — Naslov pove upr. „Jutra“. 12584

Le «Posest»
Realiteta, planina, d.s.o.s., Ljubljana, 8. Petra trg 24

Vam nudi pri nakupu najugodnejšo
in najrazumnostejšo izbero vsakovrstnih vil, stanovanjskih, trgovskih in obrtnih hiš, kmetijskih posestev, gradbišč, žag, mlinov, stavbnih parcel itd. 1022-a III

L. MIKUŠ
LJUBLJANA, Mestni trg 15
[zdelovatelj] dežnikov.
Na drobno! Na debelo!
Zaloga sprehajalnih palic.
Stari dežniki se nanovo preobretajo

Službe (iščejo)
Za strojno mehanika se šeli izučiti 15letni deček z vso oskrbo v hiši. Ponudbe pod šifro „Učenec“ na upr. „Jutra“. 12583

Zasebni uradnik
starejša mož — mnogo let uslužben v velikih lesnih trgovinah in elektrarnah, šeli premeniti službo. — Cenjene ponudbe pod „Zanesljiv“ na upravo „Jutra“. 12447

Tovarna cementa Zidant most dobavlja
pozem prvovrstnega Portland-cementa tudi Rozmanit-cement s tlačno trdnostjo 200 kg po zelo nizki ceni.
Zastopniki za Portland- in Rozmanit-cement se iščejo, posebno za Celje, Zalec, Ljubljana, Novo mesto, Kočevje in sploh za vse kraje naše kraljevine.
Potniki, ki bi sprejeli prodajo cementa, se tudi sprejmejo. **Ravnateljstvo**
3221a **Tovarne cementa Zidant most.**

Otroška vrtarica
Mariborska iz dobre hiše, pridna, poštena, z znanjem slovenskega, nemškega in srbsko-hrvatskega jezika, 14-letna, mešča vzgojiteljica pri dobri pošteni obitelji. Gre tudi v inozemstvo. Naslov v upravi „Jutra“, Maribor. 11906

Kasirka
šeli sprejeti mesto kavar-niške kasirke ali plačilne natakarice. Vstopi lahko 15. julija. Naslov pove uprava „Jutra“. 12585

Stavbeni tehnik
z večletno prakso na stav-bi in v planini, vešč v šele-kobetonu, bi premenil me-sto. Naslov v upravi „Ju-tra“. 12596

Kot pomočnica
šeli vzpostaviti gospodini na trgovske hiše v trgovini z mešanim blagom v svrhu nadaljnje trgovske izobraz-be. Cenjene ponudbe pod „Posest“ na upravo „Jutra“. 12606

Le «Posest»
Realiteta, planina, d.s.o.s., Ljubljana, 8. Petra trg 24

Vam nudi pri nakupu najugodnejšo
in najrazumnostejšo izbero vsakovrstnih vil, stanovanjskih, trgovskih in obrtnih hiš, kmetijskih posestev, gradbišč, žag, mlinov, stavbnih parcel itd. 1022-a III

Enonadstropna hiša
v večjem trgu blizu Hrvaške z dobro vpljano trgovino in gostilno, primerna tudi za trgovino s visom ali jajci, skoraj nova, parketirane sobe, se prodaja. Preverimo se lahko vsa inventar. Cena 420.000 Din. — Plačljivo po dogovoru. — Naslov pove upr. „Jutra“. 12584

Le «Posest»
Realiteta, planina, d.s.o.s., Ljubljana, 8. Petra trg 24

Vam nudi pri nakupu najugodnejšo
in najrazumnostejšo izbero vsakovrstnih vil, stanovanjskih, trgovskih in obrtnih hiš, kmetijskih posestev, gradbišč, žag, mlinov, stavbnih parcel itd. 1022-a III

Prodajam
Avto „Puch“, 12/14 HP, pripravljen za potovanje — vased pomankanja prostora samo za 20.000 Din napro-daj. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Puch 12/14“. 12402

Damski tagal slavniki
po 60 dinarjev, dekliški po 40-50, otroški slavniki po 30 Din, pri Minki Horvat, modistka, Stari trg št. 21. 12376

Tovarna cementa Zidant most dobavlja
pozem prvovrstnega Portland-cementa tudi Rozmanit-cement s tlačno trdnostjo 200 kg po zelo nizki ceni.
Zastopniki za Portland- in Rozmanit-cement se iščejo, posebno za Celje, Zalec, Ljubljana, Novo mesto, Kočevje in sploh za vse kraje naše kraljevine.
Potniki, ki bi sprejeli prodajo cementa, se tudi sprejmejo. **Ravnateljstvo**
3221a **Tovarne cementa Zidant most.**

Otroška vrtarica
Mariborska iz dobre hiše, pridna, poštena, z znanjem slovenskega, nemškega in srbsko-hrvatskega jezika, 14-letna, mešča vzgojiteljica pri dobri pošteni obitelji. Gre tudi v inozemstvo. Naslov v upravi „Jutra“, Maribor. 11906

Kasirka
šeli sprejeti mesto kavar-niške kasirke ali plačilne natakarice. Vstopi lahko 15. julija. Naslov pove uprava „Jutra“. 12585

Stavbeni tehnik
z večletno prakso na stav-bi in v planini, vešč v šele-kobetonu, bi premenil me-sto. Naslov v upravi „Ju-tra“. 12596

Kot pomočnica
šeli vzpostaviti gospodini na trgovske hiše v trgovini z mešanim blagom v svrhu nadaljnje trgovske izobraz-be. Cenjene ponudbe pod „Posest“ na upravo „Jutra“. 12606

Le «Posest»
Realiteta, planina, d.s.o.s., Ljubljana, 8. Petra trg 24

Vam nudi pri nakupu najugodnejšo
in najrazumnostejšo izbero vsakovrstnih vil, stanovanjskih, trgovskih in obrtnih hiš, kmetijskih posestev, gradbišč, žag, mlinov, stavbnih parcel itd. 1022-a III

Enonadstropna hiša
v večjem trgu blizu Hrvaške z dobro vpljano trgovino in gostilno, primerna tudi za trgovino s visom ali jajci, skoraj nova, parketirane sobe, se prodaja. Preverimo se lahko vsa inventar. Cena 420.000 Din. — Plačljivo po dogovoru. — Naslov pove upr. „Jutra“. 12584

Le «Posest»
Realiteta, planina, d.s.o.s., Ljubljana, 8. Petra trg 24

Vam nudi pri nakupu najugodnejšo
in najrazumnostejšo izbero vsakovrstnih vil, stanovanjskih, trgovskih in obrtnih hiš, kmetijskih posestev, gradbišč, žag, mlinov, stavbnih parcel itd. 1022-a III

Posestvo
lepa enonadst. hiša, skoro nov min na štiri pure kam-pov, ošenarjem, stopom. — Prostor in vodna moč na razpolago še za kako drugo obrt. Kupec stanovanje in min tako na razpolago. — Natančnejša pojasnila daje: Franc Gartner, Cefelnica, Selezniki. 12475

Stanovanja
Lepa oprem. soba z dvema posteljami, se odda Naslov pove uprava „Jutra“. 12580

2 opremljeni sobi
event. s kuhinjo, se oddajo brez poštnice (julij, avgust). Naslov pove uprava „Jutra“. 12588

Lokal
Trgovski lokal se odda radi družinskih razmer na prometnem kraju v najem. Zraven lokala soba za stanovanje, kuhinja in skladišče z drugimi prostori in velik vrt. Za lokal se plačuje mesečno najprej. Redaktant prevzame lahko takoj ter dobi takoj obrtni list za trgovino mešanega blaga in tudi trdnico. Preveriti mora stelaže, ki jih dobi izpod ceno. Naslov pove upr. „Jutra“. 12593

Kapital
Kot družabnica šeli vstopiti gospodini na trgovske hiše z nekimi gotovine k trgovini z mešanim blagom. Vezane tudi trgovino z mešanim blagom na račun. Ponudbe pod „Inteligentna“ na upravo „Jutra“. 12594

Olasba
Kdo posodi pianino za par mesecev gospodu? Po-nudbe na „Jutro“ pod „Pia-nist“. 12593

Razno
Osební avto Puch tip VIII. švedčen, skoraj nov, se zamaglja za tovarni avto od 1-2 tonaki, ki bi se še nekoliko doplačalo na osební avto. Ponudbe je poš-lati na upravo „Jutra“ pod „Avto Ljubljana“. 12594

Osební avto Puch
tip VIII. švedčen, skoraj nov, se zamaglja za tovarni avto od 1-2 tonaki, ki bi se še nekoliko doplačalo na osební avto. Ponudbe je poš-lati na upravo „Jutra“ pod „Avto Ljubljana“. 12594

Olasba
Kdo posodi pianino za par mesecev gospodu? Po-nudbe na „Jutro“ pod „Pia-nist“. 12593

Razno
Osební avto Puch tip VIII. švedčen, skoraj nov, se zamaglja za tovarni avto od 1-2 tonaki, ki bi se še nekoliko doplačalo na osební avto. Ponudbe je poš-lati na upravo „Jutra“ pod „Avto Ljubljana“. 12594

Osební avto Puch
tip VIII. švedčen, skoraj nov, se zamaglja za tovarni avto od 1-2 tonaki, ki bi se še nekoliko doplačalo na osební avto. Ponudbe je poš-lati na upravo „Jutra“ pod „Avto Ljubljana“. 12594

Osební avto Puch
tip VIII. švedčen, skoraj nov, se zamaglja za tovarni avto od 1-2 tonaki, ki bi se še nekoliko doplačalo na osební avto. Ponudbe je poš-lati na upravo „Jutra“ pod „Avto Ljubljana“. 12594

Osební avto Puch
tip VIII. švedčen, skoraj nov, se zamaglja za tovarni avto od 1-2 tonaki, ki bi se še nekoliko doplačalo na osební avto. Ponudbe je poš-lati na upravo „Jutra“ pod „Avto Ljubljana“. 12594

Dober dan!
Ali že veste najnovejšo Trdnja R. Šinkovec nasl. je ravnatelj do-bila novo poš-ljatev potreb-sčin za dame in gospode po izredno nizkih cenah. 1085 II

Kupim blagajno
Registrir National 4 predalno, Vinske botelke 7/10 l, Veliko izlozbeno okno za vizažaje, stroj za strošno cementno opeko, Električni Pianino, Mali tovarni avto (Omibus) Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Triglav“

Prodaj glasovir
za 700 Din, Foto-aparat 13: 18 s pripadki, kopirno prešo, decimalno teht-nico za 300 kg. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Triglav“. 12597a

Večja trgovska delniška družba išče za čimprejšen nastop prvovrstnega in ako mogoče samostojnega korespondenta
Prednost imajo uradniki železne stroke oziroma železo-industrijskega podjetja. — Ponudbe pod „korespondent“ na upravništvo „Jutra“. 3204a

Potrtem srcem naznanjamo, da je naš srčno ljubljani soprog odnosno oče, gospod
Evstahij Kobal
uradnik zavarovalnice „Triglav“
dne 19. junija t. l. ob 3. uri jutraj po dolgi mučni bolezni, v starosti 52 let preminul.
Pogreb dragoga pokojnika bo v petek 20. junija t. l. ob 5. uri popoldne la hiše žalosti, Dalmatinova ul. 7, na pokopališče k Sv. Križu.
Ljubljana, 19. junija 1924.

Berta, vdova Pintar, soproga — Podporečnik Anton Pintar in Slavko Pintar, sinovi.

Trboveljski premog in drva
dobavlja
Družba ILIRIJA, Ljubljana, Kralja Petra trg 8.
Telefon 220.
Plačilo tudi na obroke. 524

Izšel je v knjigi Taksni in pristojbinski pravilnik
Kdor plačuje takse in pristojbine potrebuje poleg zakona tudi pravilnik, ki zakon razlaga in pojas-njuje. Knjiga ki obsega 240 strani, velja s poštnino vred Din 43-50 in se naroča pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani
Prešernova ul. 54.

Toplo priporočamo knjigo A. Novačan Samosilnik
Vez. 48 Din, broš. 40 Din, polt. 1-50 Din
I. Lah
Angelin Hidar
Vez. 32 Din, polt. 1-50 Din
Naročito pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani

Priporočamo knjigo Dr. Jos. Tičar Nalezljive bolezni.
Opisi važnih nalez-ljivih bolezni z nalez-dili za nego bolnikov. S slikami.
Cena s poštno vred 20 Din 50 p.
Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ul. 54.

MAURICE LEBLANC: TIGROVI ZOBZE

V tej kretinji je bilo toliko vdanosti, toliko priznanja nemoči in poraza, toliko obupa in prošnje, da je samo ta iskrena kretinja razpršila vse dvome. Don Luis je naenkrat verjel z globokim prepričanjem kakor prvi kristjani. Njegovi dvomi, njegove rezerve, neverjetnost, logika, pomisleki, vse to je utonilo v sigurnosti, v iskrenem prepričanju, tako da sedaj vzdikne glasno:

«Ne, ne, ne, to se ne sme zgoditi! Gospod prefekt, ni vse dopustno...»

Potem se skloni nad dekletom, katero je držal v svojih rokah. Njuna pogleda se srečata. Njegovo lice je tik nad njenim. On je kar presenečen, ko zapazi pri njej toliko strahu, vdanosti, krotosti, toliko neme prošnje, slabosti... In jej zašepeta na uho z vsem žarom, katerega je mogel položiti iz srca v te svoje slabotne in običajne besede: «Ljubim vas... ljubim vas... o, Florenca, če bi vi vedeli, kaj se v meni godi... koliko trpim in kako sem obnem srečen... Florenca, ljubim vas!»

Na prefektov migljaj je Weber odstopil. Desmalions je hotel prisostvovati sestanku teh dveh tako čudnih bitij.

Don Luis posadi dekleta v naslanjač, kakor so stali tam okrog, sam pa obstoji pred njo, roko jej položi na ramo in jej pravi, ne da bi se oziral na prefekta in ves ostali svet, ki je zanj ta hip propadel:

«Če vi ne razumete, Florenca, pričujem polagoma razumevati jaz. Poslušajte me, Florenca... niste vi, ki vodite vse to... vi ste orodje... za vami je še neko drugo bitje, nad vami, močnejše, katero vas vodi... je li tako? In vi do sedaj niste vedeli, kam vas vodi?...»

«Nikdo me ne vodi! Kaj govorite? Pojasnite!»

«Da, vi niste sami v življenju! Mnogo je činov, katere ste izvedli, ker so vam bili naloženi in ker mislite, da so pravični, plemeniti, dobri, potrebni, vi pa ne veste in ne poznate njih posledic... Odgovorite mi... Ste li popolnoma svobodni? Ne stojite pod nikakršnim vplivom?»

Zdi se, da si je dekle že zopet opomoglo, kajti njeno obličje ima zopet dokaj njenega običajnega miru. Vkljub temu pa bi se moglo misliti, da jo je vprašanje Perenne spravilo iz ravnotežja.

«Pa ne, ne...» odgovarja. «Kakšnim vplivom? Pod nikakršnim vplivom ne stojim!»

On vztraja pri svojem izpraševanju vedno bolj goreče. «Ne, vi niste gotovi svoje izpovedbe! Ne govorite tega! Nekdo vas

vodi, morda da niti sami tega ne veste. Razmislite... Evo, vi ste dedinja Kozme Morningtona... dedinja bogastva, na katero niste nikdar mislili in ki vam ni nič mar, to vem, o tem sem prepričan. No, vidite, če vi odklonite to bogastvo, v čigave roke pade? Odgovorite!... Nekdo je, ki ima ta interes, ali ki vsaj misli, da ga ima, in ki hoče, da postanete bogatašinja. To je bistvena točka. Vaša eksistenca, je li zvezana na njegovo? Ali ste njegova... prijateljica? Ali njegova zaročenka?...»

Ona se očividno upira tej misli. Skoraj jezno odgovori:

«Ne! On, o katerem govorite, ni sposoben...»

«Hej!» vzdikne don Luis in ljubosumnost se mu oglasi. «Vi torej priznavate? Torej evo, nekdo je za vami, o katerem govorim? Da, da! Sicer pa, tega bom še dobil v roke, to prisegam!»

Potem se obrne k Desmalionsu s svojim licem, spačenim od sovraštva proti neznancu, in se sedaj nič več ne trudi, da bi se krotil.

«Gospod prefekt, h koncu prihajamo! Sedaj vidim, po kateri poti moramo hoditi. Zver bomo prišli še nočjo ali najkasneje jutri. Gospod prefekt, imamo pismo, katero je prinesla gospodična, in katero pismo tvori nekakšen uvod k njenim dokumentom. Imamo dalje nepodpisano pismo, katero je gospodična izročila preko matere prednice, ki je ravnateljica klinike na Avenues des Termes. V tej kliniki bomo polzvedovali brez odloga, izprašali prednico, jo spravili v zagato, jo konfrontirali z gospodično, tako pridemo do osebe krivčeve. Toda niti minute ne smemo izgubiti, sicer bo prekasno... zver bo pobegnila...»

Njegovo prepričanje je bilo toliko in tako globoko, da tudi drugi niso mogli dvomiti. Desmalions samo opomni:

«Gospodična bi nam mogla dati še kakšno pojasnilo...»

«Ona ne bo govorila ali bolje, govorila bo kasneje, ko bomo tega moža razkrinkali v njeni prisotnosti. Oj, gospod prefekt, sedaj vas prosim in rotim, imejte do mene ono zaupanje, katero ste mi popreje dolgo časa izkazovali. Ali nisem držal doslej vseh svojih občejanj? Ne dvomite, gospod prefekt! Spomnite se, kako težke obdolžitve so bremenile na Ani Mariji in na Gastonu Sauverandu in kako sem končno dokazal njuno nedolžnost! Ali hoče Pravica morda, da žrtvuje tudi Florenco, kakor ostale žrtve? In pa, jaz niti ne prosim za njeno svobodo, marveč samo za sredstva, da jo morem braniti. Torej kvečjemu za uro odloga. Podnačelnik Weber naj bo odgovoren zanj in vaši agenti naj jo spremljajo. Pritegnite tudi še druge, kajti nikdar jih ni dovolj, kadar se pripravljajo odločilni napad na takšno bestijo, kakor mora biti ona, katero iščemo, in kateri smo sedaj vendar že enkrat na sledu!»

Desmalions ne odgovori. Weber pokliče vstran in se stihla nekaj minut razgovarja z njim. Zares, izgleda, da Desmalions ni zelo naklonjen Perennovemu predlogu. Toda čujejo se Webrove končne besede: «Nič strahu, gospod prefekt! Ničesar ne riskiramo.»

In Desmalions se uda. Nekaj trenutkov na to odhaja don Luis Perenna z Webrom in s Florenco v spremstvu še dveh agentov v avtomobilu. Neposredno za njimi drvi drug avto, poln agentov.

Kliniko so policijske čete naravnost obdale. Prefekt, ki je v svojem avtu sledil vsej koloni, je bil slovesno sprejet, vratar ga je spremljal v predsobo, od tam v sprejemnico in ravnateljica se mu že tam javi. Prefekt jo izpraša takoj na mestu, v prisotnosti Florence, don Luisa in Webra, brez uvoda:

«Čestita mati,» pravi, «evo, tukaj je pismo, katero mi je bilo prineseno na prefekturo, in ki govori o neklih dokumentih, ki se nanašajo na dedščino. To pismo ni podpisano, njegova kaligrafija je ponarejena, pravijo, da ste to pismo pisali vi sami. Je li res?»

Redovnica takoj odgovori brez vsake zmedenosti, čeprav očito nekoliko začudena nad vprašanjem:

«Seveda je točno tako, kakor vprašujete, gospod prefekt. Če se mi je že izkazala čast, da sem smela napisati to pismo, moram zanj tudi odgovarjati, dasi je lahko razumljivo, da bi videla raje, da se moje ime ni imenovalo. Brigala sem se samo, da bodo dokumenti zares prišli na svoje mesto. Ker vam je pa bilo mogoče, da ste prodrli do mene, sem pripravljena dati vam vsa pojasnila.»

Desmalions vpraša in pokaže na Florenco:

«Pred vsem vas vprašam, če poznate to gospodično?»

Poznam, gospod prefekt. Florenca je živela pri nas šest mesecev kot bolničarka že pred leti. Bila sem z njo tako zadovoljna, da sem jo pred kratkim uprav z radostjo sprejela iznova. Njeno povest sem izvedela iz novin. Sedaj sem jo samo prosila, da spremeni svoje ime. Domači perzonal je nov, zato naj bi bila Florenca pri nas našla varno in tiho zavetišče.»

«Pa vi niste vedeli za obtožbe, ko že čitate novine...»

«Te obtožbe zame ne štejejo, gospod prefekt! In ne štejejo za nikogar drugega, ki je Florenco spoznal. Ona je med najbolj velikimi dušami, kar jih je bilo mogoče kedaj najti...»

Prefekt preseka: «Mati, govoriva raje sedaj o dokumentih. Odkod prihajajo?»

«Včeraj, gospod prefekt, sem našla v svoji sobi na mihi pismo, v katerem me nekdo nepodpisano vprašuje, če bi jaz bila pripravljena sprejeti neke dokumente, ki so zelo važni in ki se tičejo Florence Levasseurove.»

Kako je pa neznanec mogel vedeti, da je ona tukaj? prekine Desmalions.

«Ne vem. Pismo mi je enostavno naznanjalo, da se bodo dokumenti našli nekega določenega dne, namreč danes zjutraj, v Versaillesu, pošto ležeče, na moje ime! Pismo me je dalje naprošalo, naj o tem ne govorim z nikomur, naj dokumente izročim Florenci Levasseuovi danes popoldne, ob treh, in naj jej naročim, naj ona te dokumente nepreklono takoj nese na policijo v lastne roke policijskemu prefektu. In obenem sem dobila nalogo, da izročim drugo pismo brigadirju Mazzeroux-ju.»

SINGER ŠIVALNI STROJI so na vsem svetu poznani kot najboljši

Singer šivalni stroji, Bourne & Co., New York 709/a Prodaja na obroke
Ljubljana, Selenburgova ul. 3

Centrala za SHS:

Zagreb

Marulićeva ul. 5

Zastopstva v vseh mestih

Veletrgovina Osvald Dobeic Ljubljana

Sv. Jakoba trg št. 9
priporoča svoje bogato
zalogo raznega dišečega
in brivskega mila, zobni
prašek in pasto „KALO-
DONT-ELIDA“ ter vse
druge galanterijske pred-
mete po najnižjih cenah.
1098 II

Izšla je knjiga
Državne trošarine
Za priročno uporabo
priredil M. Kostanjevec
Cena 10 Din s poštni-
no 11 Din. Knjiga se
naroča pri
Tiskovni zadrugi
Ljubljana, Prešernova
ul. 54

Naročajte,
čitajte in
razširjajte
„JUTRO“!

BRZOJAVKE: DELTISK

TELEFON ŠTEV. 132

DELNIŠKA TISKARNA
D. D.
TISKARNA ZA UMETNIŠKA IN NAVADNA DELA
KNJIGOVEZNICA
V LJUBLJANI, MIKLOŠIČEVA CESTA 16
ČEKOVNI RAČUN 11.630
Tekoči račun: Slovenska banka v Ljubljani

Lep črn premog

4000 do 5000 kalorij,
franko Ormož, tona po
300 Din **prodaja**
Slovenska premogokopna
družba z o. z.
v Ljubljani, Wolfova ulica 1.

V nobeni knjiž-
nici ne sme
manjkati

Cankarjev zbornik

Uredil

dr. J. Glonar

Ves. 97 Din, broš. 90 Din,
pošt. 1-50 Din

Naroča se pri

Tiskovni zadrugi

v Ljubljani

MODNI ATELJE M. ŠARC

LJUBLJANA, KONGRESNI TRG ŠT. 4

(V NADSTROPJU OBRTNE BANKE)

ANGLEŠKE IN FRANCOSKE TOILETE

HITRA IN OKUSNA IZVRŠITEV

NAJFINEJŠE DELO

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

PODRUŽNICE:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

DUNAJSKA CESTA št. 4 (v lastni stavbi)

KAPITAL in REZERVE Din 18,300.000

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzjavlj: Trgovska

EKSPOZITURE:

Konjice
Meža-Dravograd

Telefoni: 139, 146, 458